

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bələdiyyə
seçkiləri
29 yanvara
təyin
edildi
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 28 noyabr 2024-cü il Cümə axşamı № 215 (8588) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Sahibkarlar ixrac gəlirini niyə ölkəyə qaytarmır - milyonların taleyi...

Ekspertrlər deyir ki, nəzarət mexanizmlərinin və qanunvericiliyin təkmilləşməsinə ciddi ehtiyac var; müəyyən güzəştlər də tətbiq edilə bilər

yazısı səh.6-da

Avropanın daha bir "qazlı" qərəzi

yazısı səh.4-də

İranla təlimlər vaxtı Bakıda NATO toplantısı - alyansa üzv olmasaq da...

yazısı səh.8-də

1500 məktəbi bağlamaq planı etirazla qarşılandı - nazir aydınlıq gətirəcək

yazısı səh.11-də

Qərbdən sərhəddəki missiyaya görə Paşinyana qəzəbli demarş

yazısı səh.7-də

Gürcüstan prezident seçkilərinə hazırlaşır - bu tarixdə...

yazısı səh.3-də

Yəhudilərlə ərəblər atəşkəs imzaladı - Yaxın Şərqdə qan dayanacaq mı...

yazısı səh.10-da

Qərb Zelenskiyə "əlvda" deyə bilər - savaş seçki ilə bitə bilər

yazısı səh.12-də

Nəşriyyatlar ədəbi dil qaydalarını pozur - redaktə, üslub səhvləri...

yazısı səh.14-də

İki gün yağış yağacaq

yazısı səh.15-də

Azərbaycanda "cırtan ailələr" sürətlə artır

yazısı səh.15-də

REGIONAL CANLANMA: ÜÇ ÖLKƏNİN ANLAŞMASI - 3+3 BAŞ TUTARSA...

Azərbaycan-Türkiyə-Gürcüstan tərəfdaşlığında yeniliklər; qarşıdakı ayda Tiflisdə həyati əhəmiyyətli hadisələr yaşanacaq və...

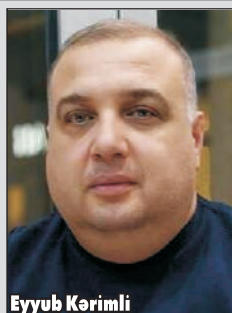

yazısı səh.9-da

Parlamentdə gərgin müzakirələr

Deputatlar sosial məsələlərlə bağlı nazirə ünvanlı sərt çıxışlar etdilər, spikerdən iradlar gəldi

yazısı səh.5-də

Eyyub Kərimli

Media və QHT-lərə büdcədən ayırmaların artırılması təklifi - ekspertdən açıqlama

yazısı səh.13-də

Siyavuş Novruzov: "Parlament diskussiya yeridir, həqiqəti tapıb qanun qəbul etməliyik"

yazısı səh.2-də

Ərdoğan: "Türkiyə terror təhlükəsini mərhələli şəkildə aradan qaldıracaq"

yazısı səh.4-də

37 nəfər Azərbaycan vətəndaşı Almaniyadan geri qəbul edildi

“Azərbaycan Respublikası ilə Avropa İttifaqı arasında icazəsiz yaşayan şəxslərin readmissiya haqqında” Saziş çərçivəsində 26 noyabr tarixində Azərbaycan Respublikası vətəndaşı olan 37 nəfər Almaniya Federativ Respublikasından geri qəbul edilib.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Dövlət Miqrasiya Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, geri qəbul prosesi Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın müəyyən etdiyi qaydalar çərçivəsində həyata keçirilib.

Qeyd edilib ki, fəaliyyəti Dövlət Miqrasiya Xidməti tərəfindən əlaqələndirilən Reintegrasiya üzrə İşçi Qrupu readmissiya olunan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının üzləşdikləri çətinlik və problemlərin operativ həlli, onların cəmiyyətə səmərəli, dayanıqlı sosial-iqtisadi reintegrasiyası işinin təşkili istiqamətində müvafiq tədbirlər həyata keçirir.

Sabirabadda yol qəzasında 3 nəfər öldü

Sabirabadda baş verən ağır yol-nəqliyyat hadisəsi zamanı ölən və yaralananların kimliyi məlum olub.

APA-nın Mil-Muğan bürosunun məlumatına görə, ölənlər Sabirabad rayonunun Minbaşı kənd sakini, 1992-ci il təvəllüdlü Umudov Samir Qurbanəli oğlu, Həşimxanlı kənd sakini, 1993-cü il təvəllüdlü Abuzərova Salatın Rəhman qızı, Minbaşı kənd sakini, 1971-ci il təvəllüdlü Hacıyev Manaf Poladxan oğludur.

Yaralılar Çölbeşdəli kənd sakini, 1986-cı il təvəllüdlü Hüseynov Sakit Rəvan oğlu, 2017-ci il təvəllüdlü, Umudov Əli Samir oğlu və 2016-cı il təvəllüdlü Umudova Nuray Samur qızı Şirvan xəstəxanasına yerləşdiriliblər.

Avtomobillərdə sıxılıb qalmış meyitlər Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşları tərəfindən çıxarılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

DİN-in mətbuat xidmətinin Şirvan regional qrupundan APA-nın Mil-Muğan bürosunun sorğusuna cavab olaraq bildirilib ki, qeyd edilən yol-nəqliyyat hadisəsi noyabrın 27-si səhər saatlarında Sabirabad rayonunun Qarağac kəndi ərazisində baş verib. “Daewoo” və “Toyota” markalı nəqliyyat vasitələrinin toqquşması nəticəsində 3 nəfər - S.Umudov, M.Hacıyev və S.Abuzərova vəfat edib, 3 nəfər sərnəşin isə müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alaraq xəstəxanaya yerləşdirilib.

Faktla bağlı Sabirabad RPŞ-də araşdırma aparılır.

Siyavuş Novruzov: “Parlament diskussiya yeridir, həqiqəti tapıb qanun qəbul etməliyik”

Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov parlamentin plenar iclasında səslənən tənqidi fikirlərlə bağlı çıxış edib.

Musavat.com xəbər verir ki, S.Novruzov problemlərin qaldırılmasından bəhs edərək “biz çalışmalıyıq ki, reallıqlar və həqiqətlər birbaşa vətəndaşa çatsın”, deyib.

Ardınca konkret faktlara istinad edib: “Məsələn, şəhid ailələrinə diqqətlə bağlı danışıqlar. Şəhid ailələrinə dövlət tərəfindən birbaşa 11 min manat sığorta verilir. Lakin dövlətdən başqa onlara digər strukturlar da vəsait təqdim edir. Heydər Əliyev Fondu da, Yaşat Fondu da 11 min manat verir. Bu gün “Youtu-

be”də çıxış edənlər o 11 min manatdan yapışır, 33 min manatdan yox. Biz istəyirik ki, 33 min manat çatdırılsın. Nümunə kimi Rusiyanı və başqa ölkələri göstərirəm. Biz isə deyirik ki, bir uşağı olana ikiotaqlı, iki uşağı olana üçotaqlı mənzil verilir. Bakıda belə bir mənzil verilsə, bu, 100 min manatdan artıq vəsait deməkdir. Yeni əlavə 100 min manat təqdim olunur. Onun da üzərinə digər müavinətlər, eləcə də Prezidentin müavinəti əlavə olunur. Bunları biz öz tərəfimizdən lazımı qaydada çatdırırıq. Digər mənbələr də bunu belə formada çatdırırsın ki, vətəndaş oxuyanda o “Youtube”də aldadanların ardınca gedib, onların təbliğatının təsiri altı-

na düşməsin. Vətəndaş məsələni qaldırıb, onun seçdiyi deputat həmin məsələyə toxunmayanda düşünür ki, “Youtube”də danışanlar onun xətrini daha çox istəyir”.

Komitə sədri qeyd edib ki, parlament diskussiya yeridir: “Ona görə də diskussiya aparmalı və həqiqəti tapıb müəyyən qanun qəbul etməliyik. Odur ki, bu diskussiyaya normal baxmaq lazımdır və normal qeyd etmək lazımdır. Kim nə cür yazır-yazsın, söhbət ondan getmir. Kiminsə kiminləsə şəxsiqərəzliyi yoxdur. Bizim hamımızın marağımız dövlət başçısının apardığı siyasət, onun müdafiəsi, dövlətimizin gücüdür”.

□ **E.PASASOY,**
Musavat.com

Məhkəmə Elman Paşayevi həbsdə saxladı

Rusiya məhkəməsi keçmiş vəkil Elman Paşayevi həbsdə saxlayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, onun həbs müddəti yanvarın 15-dək uzadılıb.

Qeyd edək ki, sentyabrın 18-də Moskva Qamizonu Hərbi Məhkəməsi Paşayevin 2 ay müddətinə həbs edilməsi barədə qərar çıxarıb. Görüş bağlı qapılar arxasında keçirilib.

Elman Paşayevin müdafiə tərəfinin nümayəndələri azadlığın məhdudlaşdırılması ilə bağlı olmayan həbs-qətimkan tədbirinin seçilməsində ısrar ediblər.

Xatırladaq ki, Rusiya İstintaq Komitəsi Paşayevə qarşı Cinayət Məcəlləsinin 159-cu maddəsinin 4-cü bəndi ilə (xüsusilə külli miqdarda dələduzluq) cinayət işi açıldığını, onun 300 min dollar və 18,5 milyon rubl qarşılığında blogger Aleksey Blinovski və həyat yoldaşını cinayət təqibindən azad edəcəyinə söz verdiyini bildirib.

Sahana RƏHİMLİ,
Musavat.com

Ukrayna Rusiya ilə danışıqlar üçün şərtini açıqladı

“Ukrayna yalnız 2022-ci il, 23 fevral tarixindəki qüvvədə olan sərhədlərinin bərpa olunacağı təqdirdə danışıqlara hazır olacaq”.

APA-nın Strana.ua-ya istinadən xəbərinə görə, bunu Ukrayna Prezidenti Ofisinin rəhbəri Andrey Yermak deyib.

O bildirib ki, bu addım münaqişənin nizamlanmasında dönüş nöqtəsi ola bilər: “Məhsuldar danışıqlar yalnız hər iki tərəf hərbi əməliyyatları dayandırmaq niyyəti nümayiş etdirsə mümkündür. Bundan əlavə, ölkəmizin sərhədləri 23 fevral 2022-ci il tarixindəki mövcud olan səviyyədə bərpa edilməlidir. Çünki həmin tarixdə Ukraynanın bir hissəsi işğal edilmişdi”.

Qeyd edək ki, bir qədər əvvəl rəsmi Kiyev ölkənin 1991-ci ildə mövcud olan sərhədlərinin bərpasını tələb etmişdi.

Yanvarın 1-dən bu şəxslər cərimələnəcək

Qiyətli daşların, qiymətli metalların, o cümlədən qiymətli daşlardan və qiymətli metallardan hazırlanmış məmulatların və mədəniyyət məhsullarının alqı-satqısı üzrə və rəsmi reyestrə qeydiyyatdan alınmış daşınar əmlakın alqı-satqısı üzrə (avtomobil satışı istisna olmaqla) ümumi məbləği on beş min manatdan artıq olan ödənişləri nağdsız qaydada həyata keçirməyən vergi ödəyicilərinə maliyyə sanksiyası tətbiq ediləcək.

Musavat.com xəbər verir ki, bu, Milli Məclisin iclasında müzakirəyə çıxarılan Vergi Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliklərdə əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, həmin vergi ödəyicilərinə aparılan əməliyyatın ümumi məbləğinin təqvim ili ərzində belə hala birinci dəfə yol verdikdə 10 faizi, ikinci dəfə yol verdikdə 20 faizi, üç və daha çox dəfə yol verdikdə

40 faizi miqdarında maliyyə sanksiyası tətbiq ediləcək.

Bu qanun qəbul ediləcəyi halda 2025-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək.

Qanun layihəsi səsverməyə çıxarılarq birinci oxunuşda qəbul edilib.

Azərbaycanda bələdiyyə seçkilərinin keçiriləcəyi tarix açıqlanıb. Bu haqda Mərkəzi Seçki Komissiyasının noyabrın 27-də keçirilən iclasında qurumun sədri Məzahir Pənahov məlumat verib. İclasda bələdiyyə seçkilərinin hazırlanmış keçirilməsi üzrə əsas hərəkət və tədbirlərin Təqvim Planı da təsdiqlənib. Pənahov bildirib ki, bələdiyyə seçkiləri 2025-ci il yanvarın 29-da keçiriləcək, yanvarın 6-dan başlayacaq, yanvarın 28-i 00-da dayandırılacaq.

Bələdiyyə seçkiləri ilə əlaqədar namizədin qeydə alınması üçün zəruri olan seçki sənədlərinin dairə seçki komissiyasına təqdim edilməsi müddəti də məlum olub. Seçki Məcəlləsinin 58.1, 94.3.1-ci maddəsinə əsasən, namizəd və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsi, siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun səlahiyyətli nümayəndəsi səsvermə gününə ən çoxu 50 və ən azı 30 gün qalmış saat 18:00-dək namizədin qeydə alınması üçün zəruri olan seçki sənədlərinin dairə seçki komissiyasına təqdim etməlidir. Bələdiyyə seçkiləri ilə əlaqədar bu müddət 2025-ci il dekabrın 10-da başlayıb, dekabrın 30-dək davam edəcək.

Qeyd edək ki, 25 noyabrda Prezident bir sıra bələdiyyələrin birləşdirilməsi haqda qanunu təsdiqləyib. Birləşmələrdən sonra ölkədə bələdiyyələrin sayı 1606-dan 685-ə enəcək. Bu isə o deməkdir ki, 1606 deyil, 685 bələdiyyəyə seçkilər olacaq. Yeni qanunun qəbulundan sonra bələdiyyələrin fəaliyyətinin daha səmərəli olması və idarəetmənin optimallaşdırılması gözlənilir.

Ekspertlərin fikrincə, bələdiyyələrin birləşdirilməsi yerli özünüidarəetmədə qeyri-effektiv xərcləri azaldacaq və bu qurumların maliyyə-iqtisadi potensialını kifayət qədər genişləndirəcək. Bu da bələdiyyə üzvləri

Seçkilər 29 yanvara təyin edildi ■ birləşmə nə qazandıracaq...

Deputat: "Ən ciddi problem bələdiyyələrin statusu və səlahiyyətləri ilə bağlıdır"

nin və qulluqçularının sosial təminatlarını yaxşılaşacaq, vətəndaşların bələdiyyə seçkilərinə və bələdiyyə qulluğuna marağını kifayət qədər artıracaq.

Beləliklə, faktiki olaraq yenilənmiş bələdiyyə seçkiləri keçiriləcək. Bəs bu yenilik ölkəyə nə qazandıracaq? Bələdiyyələrin səlahiyyətləri artırılacaq mı? Bakı bələdiyyəsi yaradılacaq mı?

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bələdiyyələrlə bağlı müsbət proseslər gedir: "Bələdiyyələr müəyyən qədər öz

funksiyasını yerinə yetirirdi, amma islahatlara ehtiyac var idi. Bələdiyyələrin məzmunlu fəaliyyəti üçün onların birləşdirilməsi, ərazilərinin genişləndirilməsi çox vacib idi. Keçiriləcək bələdiyyə seçkiləri bələdiyyələrin tarixində bir dönüş nöqtəsində olacaq. Dünyada bələdiyyə fəaliyyəti ilə bağlı yaxşı nümunələr var. Ən çox bizə yaxın olan qardaş Türkiyədə bələdiyyə nümunəsidir ki, orada bələdiyyələr yerli özünüidarəetmə sistemi kimi çox yaxşı səmərə verib. Tədrisən Azərbaycanda da bələdiyyələrin səlahiyyətləri, funksionallığı o şəkildə artmalıdır. Şübhəsiz

ki, bələdiyyələrlə bağlı Azərbaycanın öz modeli formalaşacaq. Prezidentin bələdiyyələrin birləşməsi ilə bağlı fərmanı da buna xidmət edir. Dünya təcrübəsindən istifadə edə bilirik, amma öz modelimiz olmalıdır. İndi gedən proses, islahatlar məhz o modelin formalaşmağa başlamasıdır. Hesab edirəm ki, ola bilər Bakı Şəhər Bələdiyyəsi də yaradılsın. Azərbaycanın yerli xüsusiyyətlərinə uyğun addım atılmalıdır. Növbəti bələdiyyə seçkiləri Azərbaycanda bələdiyyə idarəetməsinin formalaşmasında çox mühüm mərhələ olacaq. İslahatlar çərçivəsində

də yəqin ki, bələdiyyələrin səlahiyyətləri də artınacaq, bəzi yerli qurumların səlahiyyətlərinin bir hissəsi bələdiyyələrə veriləcək".

AMİP sədri, deputat Arzuhan Əlizadə bildirdi ki, bələdiyyələrin, ümumiyyətlə, fəaliyyəti ilə bağlı bir çox problemlər mövcuddur. Bələdiyyələrin statusu, səlahiyyətləri ilə bağlı bir sıra təkliflər indiyə qədər irəli sürülüb: "Bu istiqamətdə indiyə qədər təkliflərimiz olub və bu gün də təkliflərimiz var. Böyük şəhər bələdiyyələri daxil olmaqla, bir sıra struktur dəyişikliklərinə gedilməsini təklif etmişik. İndi də o təkliflərimizin üzərinə dayanıq. Amma onun da fərqi deyil ki, qarşıdan bələdiyyə seçkiləri gəlir. Bu müddət ərzində bizim dediyimiz əsas köklü təkliflər konstitusion dəyişiklikləri özündə ehtiva etdiyi üçün yalnız referendum yolu ilə reallaşdırıla bilər. Bu səbəbdən artıq həmin təkliflərin reallaşdırılacağı mümkün görünür. Eyni zamanda həm də o fikirdəyik ki, həqiqətən də bir çox bələdiyyələr əhali çox az olan yaşayış məntəqələrində formalaşdırılıb və bu da əlavə maliyyə yüküdür, əlavə problemlər yaradır. Bu səbəbdən də bir bələdiyyələrin birləşməsi, kənd bələdiyyələrinin birləşdirilməsi əslində vəziyyətdən çıxış üçün normal ad-

dımdır. Bələdiyyələrin səmərəli fəaliyyətinə mane olan ciddi problemlər qalmaqdadır. Ən ciddi problem bələdiyyələrin statusu və səlahiyyətləri ilə bağlıdır. Biz çalışacağıq ki, təkliflər verməklə bu problemlərin düzəldilməsi istiqamətində addımlar atılmasına nail olaq. Bu gün bələdiyyələr imkanları çox məhduddan olan struktur vəziyyətində fəaliyyət göstərirlər. Bələdiyyələrin səlahiyyətləri artırılmalı və təsəritmə mexanizmlərinə malik olmalıdırlar. Bələdiyyələrin birləşdirilməklə sayının azaldılması növbəti seçkilərdə formalaşdırılacaq bələdiyyələrin əvvəlkilərdən daha səmərəli işləməsi üçündür". **Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri, deputat Elşad Musayev isə bildirdi ki, yerlərdə idarəçilik məsələsində islahatlar aparılması lazımdır. Bunu edərək ilk növbədə dünya təcrübəsinə baxmaq məqsəduyğundur. Dünyada bu istiqamətdə dörd təcrübə növü var. Azərbaycanda bunlardan biri tətbiq olunur:** "Belə ki, həm yerli icra hakimiyyəti orqanları var, həm də yerli özünüidarəetmə orqanları olan bələdiyyələr mövcuddur. Lakin bələdiyyələrin səlahiyyətləri azdır. Bələdiyyələrin səlahiyyətinin azlığı problem mənbələrindən biridir. Ona görə də bələdiyyələrin səlahiyyətlərini artırmaq lazımdır. Təbii ki, bələdiyyələrin sayının azaldılmasına ehtiyac olub-olmadığı araşdırılıb və qərara gəlinib ki, sayın azaldılması məqsəduyğundur. Mən hesab edirəm ki, ən vacib məsələ bələdiyyələrin səlahiyyətlərinin artırılmasıdır. Bələdiyyələrin maliyyə imkanlarının çoxalmasına gətirib çıxaracaq dəyişikliklər lazımdır. Bələdiyyələrin reklam lövhələri, onlara məxsus ticarət, iaşə, istehsal obyektləri, marşrut xətləri olmalıdır ki, gəlirləri olsun. Bələdiyyələrin fəaliyyətinin effektivliyini bu cür kompleks islahatları qanunvericilikdə həyata keçirmək və tətbiq etməklə artırmaq mümkündür".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Gürcüstan prezident seçkisinə hazırlaşır - bu tarixdə...

Seçki qonşu ölkədə siyasi gərginliyi daha da alovlandıracaq

Gürcüstan parlamenti prezident seçkisinin keçirilmə tarixini təsdiqləyib. Parlamentin 85 üzvü səsvermədə iştirak etmək üçün qeydiyyatdan keçib. Qərarın lehinə 80 deputat səs verib, əleyhinə səs qeydə alınmayıb. Seçkilər 14 dekabrda, andiçmə mərasimi isə 29 dekabrda keçiriləcək.

Gürcüstanın yeni prezidenti seçicilər kollegiyası tərəfindən 5 il müddətinə seçiləcək.

Spiker Şalva Papaşvili parlamentin iclasında bildirib ki, hazırkı prezident Salome Zurabişvilinin səlahiyyət müddəti dekabrın 16-da başa çatır.

Qeyd edək ki, bu ildən Gürcüstanda prezident xalq seçkiləri yolu ilə deyil, parlament üzvlərinin də daxil olduğu seçicilər kollegiyası tərəfindən müəyyən ediləcək.

Gürcüstanda son parlament seçkilərindən az müddət keçir və hələ də gərginliklər davam edir. Parlament seçkilərindən istifadə edib ölkəni qarışdırmağa və hakimiyyət dəyişikliyinə nail olmağa çalışan Qərb dairələri isteklərini reallaşdırma bilmədilər. Ancaq yenə də gürcü xalqının azad iradəsini zorlayaraq, ölkəni qarışdırmaq planlarından geri çəkilmir-

lər. Qərb nəyin bahasına olursa olsun vəziyyəti öz xeyrinə dəyişməyə çalışır. Muxalifət meydanlardan çəkilmir. Belə bir vəziyyətdə keçiriləcək prezident seçkisi yanan alovun üzərinə benzin tökmək effektivliyi verə bilirmi? Bu seçkidə yeni prezidentin sonuncu parlament seçkilərinin qalibi olmuş "Gürcü Arzusu" Partiyasının dəstəklədiyi şəxs olacağı ehtimalı yüksəkdir mi?

Politoloq Oqtay Qasımov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Gürcüstanda oktyabrın 26-da keçirilən parlament seçkiləri hakim partiyanın

qələbəsi ilə çatsa da bu qələbə muxalifət və Qərb tərəfindən qəbul olunmur: "Muxalifət müxtəlif dövrlərdə çoxsaylı etiraz aksiyaları reallaşdırıb, amma bu aksiyalar hələlik hökumətin mövqeyinə hansısa ciddi təsir etməyib. Hər iki tərəf öz mövqeyində ısrarlıdır və kompromisə getmək istəyi nümayiş etdirilmir. Hakim partiya artıq konstitusiyadakı boşluqdan istifadə edərək yeni parlamentin ilk iclasını keçirib və prezident seçkisinin vaxtını müəyyən edib. Düşünürəm ki, muxalifətin nə qədər etiraz etməsinə baxmayaraq, yeni parlamentdə

Gürcüstanın növbəti prezidenti seçiləcək. Artıq hazırkı prezident Salome Zurabişvili xeyli dərəcədə öz mövqeyini həm də ictimai rəydə zəiflədib. Gürcüstan prezidenti birbaşa siyasi proseslərdə iştirak etməməli olduğu halda faktiki olaraq muxalifətə başçılıq etməklə hakim partiya savaşı açdı, eyni zamanda seçkinin nəticələrini şübhə altına aldı. Bu da hakim partiya ilə onun arasında onsuz da gərgin olan münasibətləri daha da gərginləşdirdi və olan-qalan iplər də qopdu. Növbəti prezident hakim partiya, xüsusilə də partiyanın qurucu-

su Bdzina İvanişviliyə yaxın şəxs olacaq. Belə bir şəxsi prezident seçəcəklər. Həmin prezident qarşıdakı müddətdə sələfi Zurabişvilinin səhvini təkrar etməyəcək şəxs olacaq. Prezident seçkisi təbii ki, tərəflər arasında gərginliyi daha da artıracaq. Amma hesab edirəm ki, Gürcüstan hökuməti öz mövqeyində ısrarlı qalacaqsa və ictimai rəy də indiki kimi olacaqsa, muxalifətin prezident seçkisinə də uğur qazanacağı ehtimalı yüksək deyil. Gərginlik artsa da etirazlar getdikcə səngiyəcək. Gürcüstan cəmiyyətinin özü uzunmüddətli siyasi gərginliyə və ölkə daxilində siyasi toqquşmalara çox da meyilli deyil. Yeni prezident seçildəndən və öz vəzifəsinin icrasına başladığı dönmədən az sonra ölkədə etiraz aksiyaları sönməyə başlayacaq".

Politoloq Azad Məsiyev isə bildirdi ki, üç Cənubi Qafqaz respublikasında gedən proseslərin global müstəvidə təhlilini aparmaq daha dəqiq olardı: "Dünyada baş verən hadisələr Cənubi Qafqaza təsirlərini göstərir. Qərblə Rusiya arasında savaş gedir. Bu savaşın bir əsas mərkəzi Ukraynadırsa, ikinci episentri Cənubi Qafqazdadır. Qərb koalisiyası bölgəni tamamilə öz təsiri altına almaq istəyir. Bununla Rusiyanın cə-

nub cinahını bağlamaq istəyirlər. Gürcüstandakı 26 oktyabr parlament seçkilərinin nəticələri Qərbin planına çox ciddi zərbə vurmuş oldu. Seçkidən sonra bütün cəhdlərə baxmayaraq ABŞ və Qərb koalisiyası Gürcüstanda vəziyyəti öz planlarına uyğun dəyişə bilməyiblər. İndi qarşıda prezident seçkisi gəlir. Lakin nəzərə alsaq ki, seçkini, əvvəllər olduğu kimi, xalq səsverməsi deyil, parlament həyata keçirəcək, bu o deməkdir ki, parlamentdə çoxluqda olan "Gürcü Arzusu" Partiyası istədiyi namizədi prezident seçə biləcək. Xalq səsverməsi olsaydı da, mənəcə, hakim partiyanın namizədi çox səs alardı. Sadəcə olaraq, xalqın səsverməsi ilə keçirilən seçkilərdə ölkədə siyasi gərginliklər, küçə etirazları yaratmaq daha asan olur. Parlament seçkiləri kimi uzunmüddətli hazırlıqlar və siyasi aktivliklə keçən seçkilər Gürcüstanda hakimiyyət dəyişikliyinə gətirib çıxara bilmədisə, parlamentdə keçirilən prezident seçkisi də Qərbin, muxalifətin istədiyi nəticəni verə bilməyəcək. Seçkinin nəticəsinə muxalifətin müəyyən etirazları təbii ki, olacaq və Qərb dairələri bu etirazlarda yenə katalizator rolunu oynayacaq. Maydan hərəkətini təkrarlamağa çalışacaqlar. Ancaq nəticələr yenə də parlament seçkilərindən sonrakı nəticələrdən o tərəfə keçməyəcək".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Müstəqil siyasət yürütdüyü üçün Azərbaycana qarşı qərəzli olan Avropa təsisatları ölkəmizlə bağlı ən müxtəlif böhtanlar uydururlar. Son vaxtlar bəzi Qərb və Avropa media quruluşları da bu “xora” qoşulub. Əlbəttə, onlar müxtəlif siyasi dairələrin tapşırıqlarını icra edirlər.

Bu böhtanlardan biri də odur ki, Azərbaycan guya Rusiyadan qaz idxal edib. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev bununla bağlı bildirib ki, “Politico”nun Avropa nəşri Azərbaycandan üzr istəmək və saxta məlumatları əks etdirən məqaləsini təkzib etmək əvəzinə, Avropa və dünya ictimaiyyətini çaşdırmaq üçün dezinformasiyalar yaymağa davam edir. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Hikmət Hacıyev X səhi-fəsində yazıb. “Politico”nun məqaləsində Azərbaycan mediasına istinadən yazılıb ki, “Azərbaycan bu il Rusiyadan 141,6 milyon kubmetr qaz idxal edib”. Lakin qeyd

Avropanın daha bir “qazlı” qərəzi - Bakıya şər atılır, Ermənistanla göz yumulur...

Rəşad Bayramov: “Azərbaycanı Rusiya qazından asılılıqda ittiham etmək çox gülüncdür”
Asif Nərimanlı: “Bu cür hücumlarla Avropa bazarında ölkəmizin mövqeyini sarsıtmağa çalışırlar”

qeyd edib.

Bu yalançı rəyi formalaşdırmaqla Avropa təsisatları nəyə nail olmaq istəyir? Ən vacib məsələ isə odur ki, Rusiyaya sanksiyalar tətbiq edildikdən sonra Ermənistan sanksiya tətbiq edilmiş məhsulların realizəsi, öz üzərindən Rusiyaya və müxtəlif istiqamətlərə ötürülməsi ilə məşğuldur. Bunu təsdiqləyən kifayət qədər faktlar var və bunu heç bir real əsası olmadığı halda Ermənistanla Rusiya ti-

Rusiya üçün xoş xəbərdir” adlı məqaləsi də ölkəmizlə bağlı növbəti qarayaxma kampaniyasının tərkib hissəsidir. Məqalədə müəllif Azərbaycanın enerji strategiyasını sual altına almağa çalışaraq, guya ölkənin Avropaya qaz ixracını dəstəkləmək üçün Rusiya qazını idxal etdiyini iddia edib. Enerji sektorundakı real vəziyyəti bilən hər kəs qəbul edir ki, Azərbaycanın Rusiya qazından asılılığı ilə bağlı ittihamların heç bir əsası

yatları 2,5 trilyon kubmetr həcmində qiymətləndirilir ki, bu da bizim qazla bağlı hardansa asılı olduğumuzla bağlı fikirlərin yalan və böhtan olduğunu bir daha sübut edir. Məqalənin böhtandan ibarət olduğunu təsdiqləyən digər faktorlar da mövcuddur. Belə ki, Azərbaycanın enerji siyasəti kifayət qədər şəffafdır. Ölkəmiz beynəlxalq sertifikatlaşdırma standartlarına ciddi şəkildə əməl edir və qazın mənşəyi ilə bağlı hər hansı

Ərdoğan: “Türkiyə terror təhlükəsini mərhələli şəkildə aradan qaldıracaq”

“Türkiyə Aralıq dənizindən İran sərhədinə qədər uzanan təhlükəsizlik kəməri ilə ölkənin cənub sərhədlərinin terror təşkilatlarının təhlükəsindən təmizlənməsi layihəsini mərhələ-mərhələ yekunlaşdıracaq”.

APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi xəbərə görə, bu barədə Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan partiyasının parlamentdəki toplantısında çıxışı zamanı bildirib.

O qeyd edib ki, gələcək ilində bu istiqamətdə həm diplomatik, həm də hərbi sahədə yeni addımlar atılacaq.

Ərdoğan həmçinin rəsmi Ankaranın Qəzzada atəşkəs təşəbbüsünü dəstəklədiyini, İsrailə Livan arasında atəşkəs razılığından məmnun olduğunu da ifadə edib.

olunan məsələ idxal deyil, mübadilə əməliyyatıdır. Qonşu dövlətlər arasında belə mövsümi mübadilələr baş verir və bu, normaldır. Təəsüf edirik ki, məqalədə mübadilə və idxal arasında fərq qoyulmur”, - H.Hacıyev yazıb. O, Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə sözcüsü Tim Makfinin (Tim McPhee) “Aİ bazarlarını təmin edən Cənub Qaz Dəhlizi Azərbaycanın daha geniş təbii qaz sistemində deyil, yalnız Azərbaycanın qaz yataqlarına bağlıdır” sözünü xatırladı. “Aİ rəsmisinin bəyanatı doğrudur və biz bununla razıyıq. Azərbaycan 2024-cü ildə Rusiyadan qaz idxal etməyib. “Politico” orada olmadığını bilə-bilə qaranlıq otaqda qara pişik axtarışındadır. Buna uyğun bir Azərbaycan atalar sözü var: “Yalançı evinə qədər qovmaq lazımdır”, - Prezidentin köməkçisi

carət döviyyəsinin fantastik həddə artması da təsdiqləyir. Qərb Ermənistanın bu saxta-karlığına, antisanksiya hərəkətlərinə göz yumur, ancaq mübadilə əməliyyatını idxal kimi qələmə verərək, Azərbaycana böhtanlar yağdırır.

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov bu ittihamı, sadəcə, gülünc sayır: “Biz istər COP29 ərəfəsində, istərsə də mühüm beynəlxalq tədbirin keçirildiyi müddətdə ayrı-ayrı Qərb rəsmilərinin, eləcə də media qurumlarının Azərbaycanla bağlı qərəzli və böhtan dolu mövqeyinə şahidlik etdik. Və əslində bunu gözləyirdik. Çünki ölkəmizdə keçirilən hər bir beynəlxalq tədbir öncəsi anti-Azərbaycan dairələrin fəallaşmasına artıq adət etmişik. Müxtəlif siyasi dairələrin sifarişlərini yerinə yetirən “Politico”nun “Avropanın Azərbaycan qaz oyunları -

yoxdur və bu, sadəcə, beynəlxalq ictimai rəydə ölkəmizlə bağlı mənfi obrazın formalaşması cəhdidir. Belə ki, Azərbaycana 2024-cü il ərzində Rusiyadan ötürülən 141,6 milyon kubmetr qaz idxal deyil, mübadilə əməliyyatıdır. Bu miqdarda qazın ümumi dəyəri cəmi 26 milyon ABŞ dollarıdır və ölkəmizin müvafiq il üçün ümumi qaz ixracının 1 faizindən də aşağı həcmindədir. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycanı Rusiya qazından asılılıqda ittiham etmək çox gülüncdür. Rəsmi statistikaya da baxsaq görərik ki, Azərbaycan 2024-cü ildə 20,7 milyard kubmetr qaz ixrac edib, bunun da 10,6 milyard kubmetri Avropaya çatdırılan qazdır. Bütün bu həcmələri tamamilə daxili hasilat gücü hesabına təmin olub. Üstəgəl beynəlxalq ekspertlərin də hesablamalarına görə ölkəmizin qaz ehti-

manipulyasiyanı tamamilə istisna edir. Azərbaycan qazının hasilat və ixracı beynəlxalq audit təşkilatı tərəfindən də yoxlanılır. “Politico” və onun kimi nəşrlərin Azərbaycanı Rusiyaya bağlamaq cəhdləri yerinə Ermənistan-Rusiya münasibətlərinə nəzər salması daha məntiqli olardı. Belə ki, Ermənistanla Rusiya arasında ticarət döviyyəsi son bir neçə ildə, xüsusilə də Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda həndəsi silsilə ilə artır. Belə ki, göstəricilər 2021-ci ildə 2,6 milyard, 2022-ci ildə 5 milyard, 2023-cü ildə 7,4 milyard və bu il 14 milyard təşkil edib. Bu nəyin hesabına baş verir? Təbii ki, Ermənistanın Rusiyalı Qərbin sanksiyalarından yayınması hesabına. Artıq hər kəs bilir ki, Ermənistan şirkətləri Rusiyanın mallarını öz ölkəsi üzərindən idxal-ixrac edir. Qərbdən və digər öl-

kələrdən Ermənistan üzərindən Rusiyaya zəruri mallar, avadanlıqların daşınması artır. O cümlədən Rusiyanın qızılı, brilyantı və digər məhsullarının xaricə ixrac olunmasında da Ermənistan yaxından iştirak edir. Rusiyanı sanksiyalardan yayındırmaq istəyən ölkələrə qarşı aqressivlik nümayiş etdirən Qərb isə söhbət Ermənistandan gedəndə niyəsə lal, kar və kor olur. Şübhəsiz ki, bütün bunlar ikili standartların, xristian təəssübkeşliyinin və islamofob siyasətin göstəricisidir”.

Siyasi analitik Asif Nərimanlı qeyd etdi ki, Azərbaycana qarşı bu cür dezinformasiyalar zaman-zaman olub: “Rusiya qazı idxalı ilə bağlı iddianın konkret hədəfləri var. Birincisi, Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinin bərpasında etibarlı tərəfdaş imicini bu cür yalan xəbərlərlə zədələmək istəyirlər. İkincisi, bu cür hücumlarla Avropa bazarında ölkəmizin mövqeyini sarsıtmağa çalışırlar. Üçüncüsü, enerji anlaşmalarında Azərbaycanın üzərinə qeyri-real öhdəliklər qoymaq istəyi ola bilər. Bu hədəflərə nail olmaq istəyənlərin Avropanın enerji bazarında maraqları olan qüvvələr olduğu istisna edilməməlidir. Təbii ki, hər zaman olduğu kimi, bu məsələ də erməni diasporu/lobbinin iştirakı da istisna deyil. Halbuki Prezidentin kö-

məkçisi Hikmət Hacıyevin təqdim etdiyi faktlar belə informasiyaların saxta olduğunu açıq şəkildə göstərir. 2024-cü ildə Rusiyadan Azərbaycana qaz idxalı olmadığı halda, belə iddianın irəli sürülməsi qeyri-peşəkarlıq yox, məhz təxribat cəhdidir və konkret hədəfləri var. Və bəllidir ki, bu cür dezinformasiyaların hədəfi nəyinsə şəffaflığını təmin etmək, yaxud Qərbin maraqlarına uyğun olmayan nələrsə qarşısını almaq deyil. Əks təqdirdə, Ermənistanın sanksiyaların dəlinməsində Rusiyaya verdiyi dəstəyə göz yumulmazdı. Son iki ildə - Ukrayna müharibəsi başladıqdan sonra Ermənistan Rusiyanın sanksiyalardan yayınmasında ciddi rol oynayıb. Bunu iki ölkə arasındakı ticarət döviyyəsinin fantastik həddə artması da sübut edir. Rusiya və Ermənistan arasında ticarət döviyyəsi 2020-ci ildə 2,3 milyard, 2021-ci ildə 2,6 milyard dollar idisə, 2022-ci ildə 91,7 faiz artaraq, 5,05 milyard, 2023-cü ildə isə 7,4 milyard dollara çatdı. Bu il 16 milyard dollar olacağı gözlənilir. Bu, məhz Ermənistanın Rusiyaya lazım olan məhsulları idxal edərək, Moskvaya göndərməsinin nəticəsidir. Qərb ölkələri bunu görməzdən gəldikləri halda, Azərbaycana qarşı dezinformasiyalar yaymaqla məşğuldurlar”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
 “Yeni Müsavat”

Noyabrın 27-də spiker Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə keçirilən Milli Məclisin iclasında 2025-ci ilin büdcə zərfinə daxil olan qanun layihələrinin müzakirəsi davam etdirildi. “Dövlət sosial müdafiə fondunun 2025-ci il büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun layihəsi və “İşsizlikdən sığorta fondunun 2025-ci il büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun layihəsi birinci oxunuşda müzakirə edildi.

Deputat Ceyhun Məmmədov hökumət üzvlərinə xitabən bəzi məsələlərə diqqət çekdi. Bildirdi ki, bu gün müharibə iştirakçılarına ayrılan vəsait cəmiyyətdə ən geniş müzakirə olunan məsələlərdən biridir: “Məlum məsələdir ki, burada yüz minlərlə insandan və böyük vəsaitdən söhbət gedir. Bu məsələ ilə bağlı bir təklifi irəli sürmək istəyirəm. Hazırda qısa və uzun müddət döyüşlərdə iştirak edən müharibə iştirakçıları arasında fərq yoxdur. Qeyd olunanları nəzərə alaraq, müharibə iştirakçıları arasında qruplaşdırmanın aparılmasını təklif edirəm. Düşünürəm qısa və uzun müddət döyüşlərdə iştirak edən müharibə iştirakçıları ilə uzun müddət döyüşlərdə iştirak edən müharibə iştirakçıları arasında fərqi müəyyənləşdirilməsi daha ədalətli olardı. O zaman müəyyən kateqoriyalara ayrılan vəsaitin nəzərdən keçirilməsinə də baxa bilərik”.

C.Məmmədov həmçinin bildirdi ki, gələcəkdə qadınların pensiya yaşlarına yenidən baxılması da yaxşı olardı: “Bu gün reallik ondan ibarətdir ki, müəyyən bir yaşa gəldikdən sonra insanlar iş tapmaqda əziyyət çəkirlər. Cəmiyyətin bu məsələdən ən çox əziyyət çəkən üzvlərindən biri də qadınlardır. Bu məsələ ilə də bağlı bizə çoxlu müraciətlər var”.

Deputat Razi Nurullayev Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayevə xitabən ünvanlı sosial yardım ilə bağlı danışdı: “Sahil müəllim, siz sadəcə elə bir vəzifədə işləyirsiniz ki, orada kim olsa, tənqid və qərəz obyektinə çevriləcək. Belə bir vəzifə yükünü daşımaq da asan deyil və buna anlayıram. Amma hər kəsə məlumdur ki, ünvanlı dövlət sosial yardım almaq üçün şərtlər çox ağırdır. Bu il müəyyən yüngülləşmə aparılıb, amma yenə də ciddi çətinliklər qalmaqdadır. Doğrudan da ehtiyacı olanlar bunu ala bilmir və mən onlarla dəfə bunun şahidi olmuşam. Səbəb isə şərtlərin ağır olması və bəzən isə ehtiyacı olan tərəfindən həmin şərtlərin yerinə yetirilməsinin obyektiv və subyektiv səbəblərdən heç cür mümkün olmasıdır. Bilirəm ki, nazirlik hazırda pilot layihə həyata keçirir və məsələnin ədalətli həlli üçün çalışır. Tam məlumatlı deyiləm, amma belə çıxır ki, nazirlik bütün ailələri bir-bir ziyarət edib ümumi mənzərəni ortaya çıxarmaq və məlumatlara malik olmaq istəyir ki, ünvanlı sosial yardımı da avtomatlaşdırsın. Açıq, bu mənə o qədər də inandırıcı gəlmir. Hörmətli Sahil

Parlamentdə gərgin müzakirələr

Deputatlar sosial məsələlərlə bağlı nazirə ünvanlı sət çıxışlar etdilər, spikerdən iradlar gəldi

müəllim bu barədə məlumat versə, yaxşı olar”.

Deputat bir daha nazirə xitab etdi: “Hörmətli Sahil müəllim, bir xahiş də edim ki, ünvanlı sosial yardım yoxlaması aparılan zaman acıb soyuducuları yoxlamasınlar, qazanların içinə baxmasınlar, məsələyə bir az insan ləyaqətinə hörmət rakursundan yanaşsınlar. Ailələrə hər kəs kömək edir, biri bazarlıq edir, biriət gətirə bilər, biri bir kişə kartof və s. Bilirəm ki, bu sizin göstərişiniz deyil, heç qanun da bunu demir, amma bu tip məsələlər insan ləyaqətini alçaldır. Son məqsəd nədir? Ehtiyacı olana ünvanlı sosial yardımın verilməsi. Mən fikirlərimi hörmətli Sahib müəllimlə, aidiyyəti komitə və əlaqədar şəxslərlə bölüşməyə hazıram”.

“Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2025-ci il büdcəsi haqqında” qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı çıxış edən deputat Jalə Əliyeva sosial problemlərdən danışdı. O, iclasda iştirak edən hökumət üzvlərinin diqqətini mövcud problemlərin həllinə yönəltməyə çalışdı. Bildirdi ki, bu gün ən ciddi problem işsizliklə bağlıdır.

Çıxışa reaksiya verən spiker Sahibə Qafarova deputatları görülen işlərdən də danışmağa çağırdı: “Siz də qulaq asdıqca adamı dəhşət bürüyür. Elə bil ki, bütün ölkə uçuruma gedir. Sosial sahə ilə bağlı bu qədər işlər görülür, nəyə görə heç biriniz bu barədə danışmırsınız? Yədinizə salın bütün işləri! Nə üçün bu haqda danışmırsınız?” - Milli Məclisin sədri əsəbi şəkildə iradını bildirdi.

Deputat Səyyad Aran öncə ölkədəki inkişafdan danışdı. Qeyd etdi ki, inkişaf-

mız hamımızın gözü qarşısındadır: “Hərden Bakının televiziyada dronla görüntüsünü verirlər, adam heyran qalır ki, bu bizim şəhərimizdir? Bizim burada söylədiklərimiz isə bezi xırda-para nöqsanları gün işığına çıxarmadır ki, əlaqədar nazirliklər bunu görüb bir az aktiv fəaliyyət göstərsinlər ki, səhvlərimiz olmasın”. **S.Aran ardınca detallara toxundu:** “Xırda-para məsələlərdən biri budur ki, İmişlinin 1 nömrəli məktəbində 1390 nəfər şagird təhsil alır. Məktəbin cəmi 28 otağı, amma 56 sinfi var. Yeni korpus tikilməlidir. Burada o qədər sıxlıq var ki, 6 gün ard-arda təhsil üsulu ilə işləyirlər. Bunun çoxdan bilirlər, amma əməl etmirlər. Məktəbin akt zalı sınıq, yaman günə qalmış partalarla, stol-stullarla doludur. Bundan başqa, şagirdlər Məhəmmədli kəndindən 7 kilometrlikdə yerləşən Göbəktəla və Şahverdili məktəblərinə gedirlər. Onlar asfalt yolla məktəbə gedirlər. Məhəmmədliyə modul tipli məktəb tikmək olmazmı? Problem bununla da həll oluna bilər. Bunu nöqsan kimi demirəm, yada salıram. Bununla yanaşı, Uşaq Mərkəzi Kitabxanasının istilik sistemi yoxdur, elektrik xətləri bərhad vəziyyətdədir, binanın dam örtüyünün dəyişdirilməsinə ehtiyac var, eləcə də qapı və pəncərələrin istismar müddəti bitib. Mədəni məarif müəssisəsində sanitariya qovşağı yoxdur. Binanın təmir işlərinin aparılmasına ehtiyac var”.

S.Aran bildirdi ki, icra nümayəndəliklərinin əksəriyyətinin binası yoxdur: “Orucikəndində isə tragikomik vəziyyət var. İcra nümayəndəsi sənədləri maşınında gəzdirir və kənddə deyir ki, ay camaat, buradayam, kimin sənəd-sünnədi işi varsa, gəlsin. Onlara bir

tikili vermək olmaz? Uşaq bağçalarında da vəziyyət yaxşı deyil. Çox təəssüf ki, rayonda uşaq bağçalarının çoxu bərhad vəziyyətdədir, bir çoxu, ümumiyyətlə, yoxdur. Məsələn, Bəhrəmtəpə kimi qəsəbədə uşaq müəssisəsi yoxdur. Allaha şükür, camaatın vəziyyəti yaxşıdır. Gözləyirlər ki, dövlət insanlara pul, traktor versin. Gedin, 10 nəfər yığın traktor alın, heç kimə də minnət etməyin. Əsas yeri qazmaqdır, dövlət toxumu, subsidiyanı verin. Sən tənəbəsən, indi nə edək? İlah edirik, sonra başa düşürlər. İnkişaf etmiş çoxlu fermerlər də var. Kim camaatın işi, pulu yoxdur deyirsə, yalanlır”.

Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova deputatın fikirlərinə reaksiya verdi: “Səyyad müəllim, siz deyirsiniz ki, hamısı xırda-para məsələlərdir. Amma xırda-para məsələlər haqqında xırda-para kimi danışmaq lazımdır. Onu böyük bir global problemə çevirmək lazım deyil. Bu bir. İkincisi, hörmətli Səyyad müəllim, sizin sözlünüzdən mən belə başa düşdüm ki, elə bilirsiz mən burada heç kimi danışmağa qoymuram. Xeyr! Burada mənim çox hörmətli həmkarlarım var. Ən azı keçən 5 ildə çox yaxşı bilirlər ki, mən heç kimin sözünü heç vaxt kəsmirəm. Əgər kəsirsə, mən üzr istəyirəm. Təbiiyəm belədir. Burada suallarınıza elə özünüz cavab verdiniz. Çox zaman insanların özləri fəal olmalıdır. Müzakirə edəndə hökumətin, dövlətin etdiyi işlər haqqında da danışmaq lazımdır. Biz xalqı təmsil edirik. Burada isə bəziləri elə çıxış edirlər ki, guya onların seçiciləri bu gün bu ölkəyə qarşıdır. Görülən işlər haqqında danışılmır. Bu qədər işlər gö-

rülür. Əlbəttə, çatışmazlıqlar var. İş olan yerdə problem də olacaq. Deputat bunu elə formada çatdırın ki, camaata da çalxalanma salmasınlar. Siz dünən deyirsiniz ki, bəzi hökumət üzvləri elə bil qəsdən edirlər, bəzi şeyləri düzgün etmirlər. Bu, kim üçün deyilir?! Hansı tərəflərin sözüdür bu? Ona görə də hər bir sözün arxasında ya faktlar durmalıdır, ya da dərin bir məntiq olmalıdır. Bunu təksizə demirəm. Bu dəqiqə bunu hamıya deyirəm. Çox böyük işlər görülür. Hesabatlar var, onlara baxın. Dəfələrlə nazir gəlib burada çıxış edib, suallara cavab verib. Yenə də heyvanlardan danışsınlar. Yenə də deyirlər sağlam heyvanlar verilmir. Kiminsə gedib soyuducusunu, qazanını yoxlayırlar? Xahiş edirəm, danışanda fikir verin!” Spiker iclasda hər kəsə danışmaq imkanı yaratdığını xüsus vurğuladı. Bildirdi ki, bütün iclaslarda cari məsələlərin müzakirəsi üçün 30 dəqiqə vaxt ayrılır və bu, ənənəyə çevrilib.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev deputatların qaldırdığı məsələlərə münasibəti zamanı bildirdi ki, komitə iclaslarında 40-dək sualı cavablandırsa da, plenar iclasda həmin suallar təkrarən qaldırılıb. Onun sözlərinə görə, belə çıxır ki, komitə müzakirələrində verilən cavabların heç bir effekti olmayıb.

Daha sonra S.Babayev deputatları narahat edən məsələlərlə bağlı fikirlərini bölüşdü. Bildirdi ki, hər ilin dövlət büdcəsində əhaliyə ödənişlərlə bağlı 7 milyard manat vəsaitin ayrılması dövlətin siyasətinin göstəricisidir. Nazir qeyd etdi ki, ölkədə son illərdə minimum əmək haqqı 2,7

dəfə, minimum pensiya 2,5 dəfə artıb. Onun sözlərinə görə, 2019-cu ildə həssas təbəqədən olan insanlara ayrılan vəsait 400 milyon manat idisə, artıq 1,9 milyard manatdır. Həmçinin 600 minə yaxın əmək müqavilələrinin sayında artım olub. Bunun bir qrupu yeni yaradılan iş yerləridir, digər qrupu isə əmək münasibətlərinin leqallaşdırılmasıdır: “4 milyon insanı, əhalinin 40 faizini əhatə edən siyasətdən söhbət gedir”.

S.Babayev şəhid ailələri, müharibə əlilləri, müharibə veteranına göstərilən diqqətdən də bəhs etdi. Bildirdi ki, 130 min şəhid ailəsi, müharibə əlili, müharibə veteranı dövlətin dəstəyindən bəhrələnilir. 136 min şəxssə sosial ödəniş edilir. Həmçinin 16 min şəhid ailəsi, müharibə əlillinə ev verilib. 7700 müharibə əlili avto-

mobillə təmin edilib. 27 min müharibə əlillinə iş yeri yaradılıb. 12 min nəfərə isə özünüməşğulluq çərçivəsində mini təsərrüfatlar yaradılıb. Daha 20 min nəfər digər işlərlə təmin olunub. Nazir qeyd etdi ki, reabilitasiya xismətləri çərçivəsində 68 min xidmət göstərilib. Bundan əlavə, birinci vitse-prezidentin qayğısı ilə 600 müharibə əlili protezlə təmin olunub. S.Babayev qeyd etdi ki, Çernobıl 20 Yanvar əlillərinə də bu dəstək hər zaman var, onlar yaddan çıxmıyır. S.Babayev qeyd etdi ki, ölkədə əlilliyə görə 541 min ödəniş var. Bu insanlara 2,5 milyard manata yaxın vəsait ödənilir.

Müzakirələr bitdikdən sonra “Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2025-ci il büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun layihəsi və “İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2025-ci il büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun layihəsi iki gün davam edən müzakirələrdən sonra birinci oxunuşda qəbul edildi. Spiker Sahibə Qafarova bildirib ki, müzakirələrdə 30 deputat çıxış edib və hər kəsə söz verilib. Bununla yanaşı, Əmək və Əhalinin Müdafiəsi Nazirliyi səslənən təkliflər, qaldırılan problemləri bundan sonra da həssas şəkildə araşdırmalıdır. S.Qafarova nazir Sahil Babayevə xitabən hər bir müraciətə fərdi qaydada araşdırmalar aparılmasından sonra cavab verilməsini xahiş etdi. Eyni zamanda spiker sessiyanın gedişində parlamentdə dinləmələrin keçirilməsini, həmçinin komitə sədrlərinin əhalinin maarifləndirilməsi üçün efirlərdə çıxış etmələrini tövsiyə etdi.

□ **Elsad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Bir müddətdir hüquq-mühafizə orqanları ixracdan əldə etdiyi gəlirləri ölkəyə qaytarmayan sahibkarlarla bağlı araşdırmalar aparır, həbslər həyata keçirir.

Baş Prokurorluğun bu nunla bağlı yaydığı son açıqlamada bildirilir ki, kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracından gələn 20 milyon manata yaxın pulu Azərbaycana qaytarmayan şəxslər müəyyən edilib.

Qeyd edilib ki, Sumqayıt Şəhər Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1, 208.2.2 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən külli miqdarda xarici valyuta vəsaitini xaricdən qaytarmama), 308.2-ci (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə başlanmış cinayət işi üzrə "SOIL BOONS" MMC tərəfindən ümumilikdə 6.9 milyon ABŞ dollarından artıq (müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 11.7 milyon manatdan artıq) pul vəsaitinin Azərbaycanda müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən Əliyev Cahangir Alim oğlu, Hacıyev Elyar Taryel oğlu, Mirzəmədov Mehman Əjdər oğlu, Qə-

na vermə növündə qətimkan tədbiri seçilib.

Əlavə olaraq Sumqayıt Şəhər Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1-ci maddəsi ilə başlanmış cinayət işi üzrə "Roksa" və "Betta Advertising Media" MMC-lərin direktorları Nəcəfov Samir Afət oğlu və Qasimov Rəfayıl Qasım oğlu tərəfindən ümumilikdə 69 min ABŞ dolları (müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 118 min manatdan artıq) pul vəsaitinin Azərbaycanda müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən S.Nəcəfov və R.Qasimov iş üzrə təqsirləndirilən şəxslər qismində cəlb olunaraq barələrində axtarış elan edilib.

Həmçinin Quba Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1-ci maddəsi ilə başlanmış cinayət işi üzrə xaricə müxtəlif kənd təsərrüfatı məhsulları ixrac edən fiziki şəxslər Məmmədza-də Bayram Nüsrət oğlu tərəfindən ümumilikdə 2.2 milyon

Sahibkarlar ixrac gəlirlərini niyə ölkəyə qaytarmır - milyonların taleyi...

Ekspertlər deyir ki, nəzarət mexanizmlərinin və qanunvericiliyin təkmilləşməsinə ciddi ehtiyac var; sahibkarları valyutanı ölkəyə qaytarmağa həvəsləndirmək üçün müəyyən güzəştlər də tətbiq edilə bilər

sirləndirilən şəxslər qismində cəlb olunaraq qeyd olunan maddə ilə ona ittiham elan edilib və barəsində istintaq orqanının qərarı ilə polis nəzarəti altına vermə növündə qətimkan tədbiri seçilib.

Hazırda Dövlət Gömrük Komitəsindən daxil olmuş digər bu kateqoriya materialları üzrə, yeni mal və məhsul ixrac etməklə əldə edilən pul vəsaitini Azərbaycan Respublikasının müvəkkil bank hesablarına qaytarmamış

lə də qeyri-neft sektorunda fəaliyyət göstərən, ixrac gəlirlərini xaricdə saxlayaraq vergilərdən yayınmağa çalışırlar. Xaricdə saxlanılan vəsaitlər ölkə daxilində gəlir kimi qeydiyyatla alınmadığı üçün vergitutmadan kənarda qalır.

Bəzi sahibkarlar ixrac gəlirlərini xarici ölkələrdə daşınmaz əmlak və ya biznes layihələrinə sərmayə qoymaq üçün istifadə edirlər. Bəzi ekspertlərə görə, bu, Azər-

AYİB Azərbaycan üzrə makroiqtisadi proqnozlarını açıqladı

Azərbaycanın Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) Azərbaycanda real iqtisadi artımın 2024-cü ildə 3,8%, 2025-ci ildə isə 2,7% təşkil edəcəyini proqnozlaşdırıb.

"APA-Economics" bu barədə banka istinadən xəbər verir. Qeyd edilib ki, proqnoza təsir edəcək amillər neft və qaz qiymətlərinin dəyişməsi, həmçinin regionda geosiyasi qeyri-sabitliyin hökm sürməsi ola bilər.

AYİB həmçinin bu il üzrə orta illik inflyasiyanın 3,5%-ə qədər azalacağını proqnozlaşdırıb. Bankın digər proqnozuna görə, Azərbaycanın tədiyə balansının cari hesabının profisitinin ÜDM-də çəkisi 2024-cü il üzrə 8,5% təşkil edəcək.

bilov Saleh Rza oğlu və Əliyev Alı Cahangir oğlu iş üzrə təqsirləndirilən şəxslər qismində cəlb olunaraq qeyd olunan maddələrlə onlara ittiham elan edilib və barələrində istintaq orqanının qərarı ilə polis nəzarəti altına vermə növündə qətimkan tədbiri seçilib.

Bundan başqa, Sumqayıt Şəhər Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1, 208.2.2, 308.2-ci maddələri ilə başlanmış cinayət işi üzrə fiziki şəxslər Qurbanov Elxan Sabir oğlu tərəfindən ümumilikdə 3.8 milyon ABŞ dollarından artıq (müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 6.5 milyon manatdan artıq) pul vəsaitinin Azərbaycanda müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən Qurbanov Elxan Sabir oğlu və Xalıqov Fuad Elşad oğlu iş üzrə təqsirləndirilən şəxslər qismində cəlb olunaraq qeyd olunan maddələrlə onlara ittiham elan edilib və barələrində istintaq orqanının qərarı ilə polis nəzarəti altı-

ABŞ dollarından artıq (həmin dövrün məzənnəsinə uyğun olaraq 3.8 milyon manatdan artıq) pul vəsaitinin Azərbaycanda müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən B.Məmmədza-də iş üzrə təqsirləndirilən şəxslər qismində cəlb olunaraq qeyd olunan maddə ilə ona ittiham elan edilib və barəsində istintaq orqanının qərarı ilə polis nəzarəti altına vermə növündə qətimkan tədbiri seçilib.

Quba Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1-ci maddəsi ilə başlanmış cinayət işi üzrə Rusiya Federasiyasına meyvə və tərəvəz ixrac edən (fiziki şəxslər) Məmmədza-də Qurban Nüsrət oğlu tərəfindən ümumilikdə 516 min ABŞ dollarından artıq (həmin dövrün məzənnəsinə uyğun olaraq 878 min manatdan artıq) pul vəsaitinin Azərbaycan Respublikasında müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən Q.Məmmədza-də iş üzrə təq-

şəxslər barəsində prokurorluq orqanlarında cinayət işləri başlanaraq ibtidai istintaq aparılır və zəruri tədbirlər icra olunur.

Daha əvvəllər də 10-dan çox iş adamı oxşar ittihamla məsuliyyətə cəlb edilib. Bu həbsləri bəziləri sahibkarlara təzyiq kimi qiymətləndirir. Ancaq məsələnin hüquqi yanaşması tamamilə fərqlidir. Dövlət həmin şəxslərə ixrac üçün etimad göstərərək, lakin sahibkarlar möhtəkirlik edərək o vəsaitləri ölkəyə qaytarmır. Niyə, hansı səbəbdən bunu edirlər? O pulları geri qaytarmaq mümkün olacaqmı? Qanuni tənzimləmə sərtləşdirilməlidir?

Baş Prokurorluğun açıqladığı məlumatlar da göstərir ki, bəzi sahibkarlar ixrac gəlirlərini Azərbaycana qaytarmayaraq qanunvericiliyi pozurlar. 20 milyon manata yaxın vəsaitin ölkəyə qaytarılmaması tək cəza iqtisadiyyata zərər vurmur, həm də maliyyə intizamının pozulmasına səbəb olur. Sahibkarlar, xüsusi-

baycanda sərmayə mühitinə olan inamın tam formalaşmaması ilə əlaqədar ola bilər. Bundan əlavə, ixracatçılar, xarici bazarlarda daha sərfəli şərtlər (yüksək faiz dərəcələri, valyutanın sabitliyi və s.) olduğu üçün vəsaitlərini xarici valyutada saxlamağı da üstün tutub bilərlər. Mövcud qanunvericilikdə ixrac gəlirlərinin məcburi qaytarılması tələb olunsada, bəzi hallarda nəzarət mexanizmləri zəif qalır. Bu, sahibkarların vəsaitləri gizli şəkildə ölkədən kənarda saxlamasına şərait yaradır. Xaricdə bəzi banklar daha aşağı komissiya, yüksək faiz gəlirləri və daha çox maliyyə azadlığı təklif edir. Bu, sahibkarların həmin banklarda vəsaitlərini saxlamasını təşviq edir.

Negativ halların qarşısının alınması üçün ixrac gəlirlərini ölkəyə qaytarmayanlara qarşı ciddi cəza mexanizmləri tətbiqi təklif edilir. Elektron sistemlər vasitəsilə ixrac əməliyyatlarının izlənməsi təmin edilməli, şəffaflıq artırılmalıdır. Sahibkarları valyutanı

ölkəyə qaytarmağa həvəsləndirmək üçün müəyyən güzəştlər də tətbiq edilə bilər.

Eyni zamanda sahibkarların ölkə daxilində sərmayə imkanlarını artırması, onların ölkədə gəlir yatırmalarına şərait yaradılmasa da bu kimi halların qarşısını ala bilər.

İqtisadçı Eldəniz Əmirov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "Bu, ölkəmiz, ölkə iqtisadiyyatı üçün diqqət mərkəzinə də daim saxlanılmalı olan vacib məsələdir. Çünki biz daim qeyri-neft ixracının, ümumiyyətlə, qeyri-neft sektorunun artırılmasından danışırıq. Əgər xaricə satılan məhsulların pulu ölkəmizə gəlməzsə, onda nə qeyri-neft ixracını artırırıq, nə də ölkədə yerli qeyri-neft sektorunu inkişaf etdirə bilərik. Düzdür, hazırda ölkədən çıxarılan məhsulların, yeni ixrac üçün göndərilən məhsullardan əldə edilmiş vəsaitlərin ölkəyə qaytarılması ilə bağlı mexanizmlər mövcuddur. Qanunvericiliklə, müəyyən qanunvericilik aktları ilə bu proses tənzimlənir, nəzarət aparılır. Lakin bir məsələni qeyd etmək istəyirəm, dünyanın bütün ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycan da öz dövləti üçün vergidən yayındırmaq üçün üsullar getdikcə təkmilləşdirilir. Ona görə də bu sahədə nəzarət

mexanizmlərinin də, qanunvericiliyin də təkmilləşdirilməsinə, həmçinin boşluqların müəyyən edilərək aradan qaldırılmasına daim ehtiyac var.

Təsəvvür edin ki, ölkədə həyata keçirilən hər bir istehsal və emal prosesi üçün ölkəyə xammal idxal olunur. Məsələn, A məhsulunu istehsal etmək üçün ölkəmizdə xammal idxal edirik və bu idxal üçün ölkədən pul çıxarılır. Yaxşı, bəs bu məhsulu istehsal edib yenicdən xaricə satdıqımız zaman bu vəsait geri qaytırmırsan, onda ölkədə iqtisadi aktivliyin təmin olunmasına, bu sektorun iqtisadi aktivliyinin təmin olunmasına, qeyri-neft ixracının inkişaf etdirilməsinə, ümumiyyətlə, ölkədə iqtisadi aktivliyin saxlanılmasına və makroiqtisadi tarazlığın qorunub saxlanılmasına necə nail olmaq olar? Mən düşünürəm ki, hazırda barəsində məlumat verilən hallar ümumi halların hamısı deyil. Bu istiqamətdə işləri daha da dərinləşdirmək və ixrac edilmiş bütün məhsullardan əldə edilmiş vəsaitlərin ölkəyə qaytarılması istiqamətində mexanizmləri gücləndirmək lazımdır. Manipulyativ davranışların qarşısını mütləq şəkildə alınmalıdır".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Ermenistanda səfərdə olan Polşa prezidenti Andrey Duda Cənubi Qafqazda sülhün bərqərar olmasının vacibliyini vurğulayıb və ölkəsinin Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşmasına töhfə verməyə hazır olduğunu bildirib.

“Biz hər zaman sülh yolu ilə həll yollarını və razılaşma imkanlarını axtarmağa hazırıq”, - Andrey Duda noyabrın 26-da İrəvanda erməni həmkarı Vaaqn Xaçaturyanla birgə mətbuat konfransında deyib. Ermənistanın “Past” qəzeti isə yazır ki, Polşa prezidentinin səfəri Avropa İttifaqının müşahidə missiyası ilə əlaqədardır. Nəşr yazır ki, baş nazir Nikol Paşinyanın Aİ-nin Ermənistandakı müşahidə missiyası ilə bağlı son açıqlaması ittifaq üzvlərini qəzəbləndirib. Buna görə polyak lider İrəvana gəlməli olub.

“Polşa prezidentinin səfəri ilə bağlı ən diqqətçəkən epizod onun noyabrın 27-nə planlaşdırılan Yerax (Arazdəyən) səfəridir. Duda Aİ missiyası ilə (Azərbaycanla sərhəddə) birgə patrulda şəxsən iştirak edəcək. Başqa

qeyd edilir ki, Paşinyanın açıqlaması xüsusən Fransanı qəzəbləndirib. Çünki Aİ-nin regionda varlığı Rusiyanı Cənubi Qafqazdan sıxışdırıb çıxarmaq üçün strateji plandır. Amma təbii ki, delimitasiya olunmuş yerlərdən avropalı “kəşfiyyatçı”ların çıxarılması labüddür. Azərbaycan Prezidenti də bəyan edib ki, əgər sülh danışıqları gedirsə, delimitasiya komissiyasının əsasnaməsi ratifikasiya olunubsa, onların bölgədə fəaliyyətinə ehtiyac yoxdur.

Aİ səfiri Vasilis Maraşos “AzadlıqRadiosu”na deyib ki, Ermənistan-Azərbaycan sərhədində Ermənistan tərəfində müşahidə missiyası həyata keçirən Avropa İttifaqı missiyasının müddəti bitdikdən sonra 200-dən çox mülki müşahidəçinin burada qalıb-qalmaması ni hələ dəqiqləşdirməyib. O, həmçinin rəsmi İrəvanın missi-

Qərbdən sərhəddəki missiyaya görə Paşinyana qəzəbli demars

Duda niyə Arazdəyəne gəldi; erməni baş nazirin delimitasiya olunmuş ərazilərdən Aİ-nin müşahidə qrupunun çıxarılacağını təklif etməsi Brüsseli və Parisi hiddətləndirib

dən 4 nəfər Aİ-nin əməkdaşının düşməsi (1 nəfər qadın), bizim ərazini müşahidə etməsi görüntülənib. Sonra Qubadlı rayonu Fətəlitəpə kəndi istiqamətində, Gorus rayonu Kornidzor kəndi ərazisindən ərazilərimizi müşahidə etmələri qeydə alınıb. Həmçinin Quşçu Ayrım kəndi istiqamətində Tiflis-İcevan

lərinin intensiv aparılmasının tərəfdarıdır. Ancaq Ermənistan vaxt uzadır və nəticədə bölgədə təhlükəsizlik kövrəkləşir. Bundan usi-istifadə etmək istəyən qüvvələr vəziyyəti qarışdırmağa bilər”.

Polşa prezidentinin səfərinə gəlincə, Q.Hüseynli Dudanın Paşinyanı fikrindən daşındırmağa gəldiyini

ABŞ İrəvanın “demokratik yol”dan sapması ehtimalına qarşı tədbir hazırlayır

ABŞ Dövlət Departamenti rəsmi İrəvanın “demokratik yol”dan sapmasının qarşısını necə almaq barədə düşünməyə başlayıb. Musavat.com TASS-a istinadla xəbər verir ki, bu barədə Rusiya Federasiyası Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin mətbuat bürosundan daxil olan məlumatda deyilir.

“Amerikalılar İrəvanın qondarma demokratik yoldan çıxmasının qarşısını necə almağı düşünür. Onlar çıxış yolunu öz sübut olunmuş əlaqələri ilə Ermənistanda fəaliyyət göstərən “kifayət qədər etibarlı olmayan” hakimiyyət vertikalını “gücləndirməkdə” görürlər. ABŞ-ın qlobalist demokratikləşdirmə dairələrində Aram Sarkisyanın “Respublika”, Arman Babacanyanın “Respublika naminə”, Tigran Xzmalyanın “Ermənistan Avropa Partiyası”, Levon Şirinyanın “Xristian Demokratik Partiyası” belə hesab olunur”, - hesabatda qeyd edilir.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl də Qərbin Nikol Paşinyana alternativ qüvvə axtardığı barədə informasiyalar yayılıb.

■ **Musavat.com**

sözle, Aİ-nin aparıcı ölkələrindən birinin prezidenti Avropa missiyasının önəminə diqqət çəkir”. Qəzet qeyd edir ki, bu addımın Paşinyanın məlum açıqlamasından sonra atılması təsadüfi deyil: “Paşinyan etiraf edib ki, Aİ müşahidəçilərinin Ermənistanda olması məsələsini Azərbaycanla müzakirə edir. Üstəlik, Ermənistan müşahidəçiləri delimitasiya olunmuş ərazilərdən (sərhəddən) çıxarmağa hazırdır.

“Azərbaycana təklif etdik ki, delimitasiya və demarkasiya olunmuş ərazilərlə bağlı bu tənzimləməni edək. Çünki demarkasiya olunmuş sərhəddə müşahidəçinin olmasına ehtiyac yoxdur”, - Paşinyan belə deyib. Belə bir missiyanın Ermənistanda yerləşdirilməsi Aİ-nin regionda təsirini artırmaq üçün əsas addımdır. Paşinyanın sözləri isə indi Avropanın maraqlarına uyğun gəlir”. Məqalədə

yanın müddətinin uzadılması ilə bağlı müraciət edib-etmədiyini dəqiqləşdirməyib. Yada salaq ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Bakıya təklif edib ki, Ermənistandakı Avropa İttifaqının müşahidəçiləri Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin delimitasiya olunmuş hissələrindən çıxarılınsın. “Biz Azərbaycana qarşılıqlı təklif etmişik. Demişik: çox yaxşı, gəlir delimitasiya olunmuş ərazilər üzərindən bu tənzimləməni götürək. Çünki obyektiv olaraq, artıq delimitasiya olunmuş sərhəddə müşahidəçilərin olmasına ehtiyac yoxdur”, - baş nazir bildirib. Lakin bir neçə gün əvvəl avropalı “revizor”lar sərhədin bir neçə istiqamətində görüntülənmişdilər.

Məlum olub ki, Zəngilan rayon Ağkənd kəndi istiqamətində, Qafan aeroportunun ərazisinə Sünük kəndi istiqamətindən Aİ-yə məxsus 2 “Toyota” markalı nəqliyyat vasitəsinin gəlməsi və içi-

magistralında 3 nəfər Aİ əməkdaşı ərazini müşahidə edib. Bu aktivləşmələr bir daha göstərir ki, tərribat ehtimalı əsassız deyil. Aİ “müşahidəçiləri”nin erməni hərbiçiləri ilə birgə sərhəd “reydlərini” Ermənistanda revanşist qüvvələrin aktivləşməsi, ölkənin silahlandırılması, danışıqlarda daha qeyri-konstruktiv mövqe tutması kimi qiymətləndirmək olar.

“Yeni Musavat”a danışan professor Qabil Hüseynli Aİ missiyasının bölgədə kəşfiyyat xarakterli fəaliyyətlə məşğul olduğunu hesab edir və onların evakuasiyasını qaçılmaz sayır. Professorun sözlərinə görə, Qərb bu addımlarla regionda sabitliyə töhfə vermir, əksinə, gərginlik yaradır: “Paşinyanın təklifinin reallaşması üçün delimitasiya prosesi praktiki olaraq sürətlənməlidir. Azərbaycan sərhədlərinin dəqiqləşməsi iş-

istisna etmir: “Xüsusən də Arazdəyən istiqamətinə səfərdən görünür ki, Aİ şələ-şü-ləsini yığışdırıb regiondan çıxmaq istəmir. Burada isə əsas hədəf Rusiya və İrandır. İndi Tehran da, Moskva da İrəvandan izahat tələb etsinlər ki, üçüncü tərəfi regiona nə üçün yerləşdirib. Azərbaycanın mövqeyi birmənalıdır və bu proses bütün hallarda preldentin tələb etdiyi kimi yerlənməlidir. Yeni gec-tez avropalı “müşahidəçi”lər çıxıb gedəcəklər, onların fəaliyyəti də səmərəsizdir”.

Siyasi təhlilçi Asif Nərimanliya görə, 2025-ci ilin yanvarından etibarən Avropa İttifaqı Şurasının rəhbərliyi Polşaya keçəcək, Dudanın aktivliyi bundan qaynaqlanır. Onun fikrincə, hərçənd Bakı və İrəvana səfər arasında balansın pozulması amili mövcuddur: “Duda Bakıya COP29-da iştirak üçün gəlmişdi və paralel olaraq, Azərby-

can-Ermənistan münasibətlərinin normallaşması məsələsini də müzakirə etdi, Ermənistana isə xüsusi səfər proqramı ilə gedib. Aİ-yə rəhbərlik edəcək Polşa prezidentinin İrəvana xüsusi səfəri və sərhəddə - Arazdəyəne ziyarət planı ittifaqın Ermənistanda müşahidə missiyasının gələcəyi ilə bağlıdır. Fəaliyyət müddəti 2025-ci ilin 19 fevralında başa çatacaq missiyanın daha iki il Ermənistanda qalması fikri var. Bunu İrəvan da istəyir, Brüssel də. Lakin missiyanın fəaliyyət müddətinin uzadılması üçün Aİ-də yekdil qərar verilməli - 27 üzv dövlətin hamısı eyni mövqedən çıxış etməlidir. Belə qərarın çıxma ehtimalı böyük olsa da, Brüssel və İrəvanda narahatlıq var”.

Siyasi şərhçi Azərbaycanın müşahidə missiyasının müddətinin uzadılmasına qarşı olduğunu yada

salır: “Mümkündür ki, Aİ-yə rəhbərlik edəcək Polşanın prezidenti İrəvanda müşahidə missiyasının müddətinin uzadılmasının yollarını da müzakirə edib. İrəvan və Brüsselin bu məsələdə iki istiqamətdə işləyəcəyi ehtimalı, görünür, birincisi, Aİ-də yekdil qərarın qəbul edilməsi üçün diplomatik fəaliyyəti genişləndirmək, qarşı çıxanlara (hədəfin Budapeşt ola bilməsi ehtimalı) təzyiq etmək; ikincisi, Aİ-də potensial etirazçıların fakt qarşısında qoyulması və yekdil qərarın əldə edilməsi üçün müşahidə missiyasının bölgədəki fəaliyyətinin vacibliyini əsaslandırmaq. Ermənistanın Aİ missiyasının müddətinin başa çatmasına qədər sərhəddə tərribata əl ata biləcəyi istisna edilməyən ssenariyadır”.

■ **Emil SALAMOĞLU, “Yeni Musavat”**

Mamaya demək lazımdır

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Əlimizdə nə varsa ona qane olmağı öyrənməliyik. Məsələn, sən ola bilsin Güney Azərbaycanda Səttarxan yetişməsinə umursan, ancaq oradan Quzeyə Məmişxan gəlir. Buna görə Bütöv Azərbaycan ideyasından - Əbülfez bəyin bizə miras qoyub getdiyi sərvətdən imtina edəsi deyilik. Rəhmətlik sağ olanda da Mahmudəli Cöhrəqani gəlirdi. Məmişxanın heç olmasa yaxşı səsi var.

Oxucular yanlış anlamasın, mənim Məmişxan müəllimə və onun ifa sənətinə heç bir iradım yoxdur, ola da bilməz. Sadəcə, repertuar bir qədər dövlətçiliyə uyğun deyil. Mən anlayıram, ağayı Məmişxan repressiv molla rejimində yaşamışdır. Ancaq bunun bizə nə dəxli? Bizdə söz azadlığıdır, heç kəsin ağzını yummaq olmaz, konstitusiyamızda da qızıl hərflərlə həkk edilibdir. Bu isə gəlib özündən hoqqa çıxardır: "Mamana demə". Niyə deməsin? Mamadan gizli olan işlərdə mütləq bir çirkinlik, pislik vardır. Mamaya demirsən, heç olmasa uçaskoviya məlumat ver. Ya da icra nümayəndəsinə. Nə bilim, bələdiyyəyə. Deputatını tanıyırsansa, ona da olar.

Hərçənd hazırda çoxlu xalqın sözünü deyən deputatlar peyda olubdur, hamısı tanınmış şəxsiyyətlərdir. Səyyad Aran bəzən ele çıxış edir, adam çaşır, fikirləşirsən bəlkə 90-cı illər qayıdıbdır, bir azdan Tahir Kərimlinin üzünə bir vedrə su çırpıb ayıldacaqlar.

Ümumən götürsək, bizdə çox şeylər İrandakından fərqlənir. Məsəl üçün, qadın hüquqları. Biz kişi-qadın bərabərliyinə böyük önəm veririk. Dünən oxucularımızdan Ruslan bəy də bu faktora diqqət yetirmişdir. Yazır ki, 19 yaşadək qadınlardan ibarət futbol yığma komandamız Avropa çempionatının seçmə mərhələsində İsveçrəyə 8:0 uduzmuşdur. Bu isə bizdə gender bərabərliyini göstərmiş: "Kişilərimiz uduzursa, qadınlarmız da uduzmalıdır". Halbuki araşdırsan İranın qadın futbolçulardan ibarət 19 yaşlılar komandası bəlkə heç yoxdur.

Bir məsələ də var ki, bu dünyada hamı uğurun yanında olmaq istəyir. Ona görə Güneydən, Quzeydən hər kəs ölkəmizə axışır. (Sərhədi bağlı saxlamaq haqda Zahid Orucun arqumentlərini başa düşün nəhayət. Sərhəd açıq olsa, Məmişxanların qabağını almaq olmaz). Təzəlikcə bir attaşemizin xaricdən 70 kilo qızılı Türkiyəyə aparıb əritmək, yeni satmaq istədiyi bilinmişdi. Deyirlər tutub Bakıya gətiriblər, hazırda türmədə saxlanılır. Yəqin qızıl alverinin sirlərini öyrənmək fikrindəyik, çünki rəhmətlik (hamıya rəhmət düşür) Eldar Mahmudovun vaxtında idarədə xeyli əli qızılla oynayan general oğlanlar yetişmişdi. Bu ənənə itməsin gərək.

Ancaq mövzuya qayıtmağım bu səbəbdən deyil. Həmin qızılbarmaq diplomatımızın əski komitə sədrinin qaradaşı olması açıqlanmışdı, lakin indi təzə şayiə çıxıb, deyirlər onun yox, başqa birisinin - istifadə olan generalın qərdəşidir.

İnşallah, müstəntiqlər qızıl oğlanın həqiqətdə kimin qahımı olmasını araşdırıb ortaya qoyacaqdır. Hamısı dəqiqləşəcək, narahat olmayın. Bir unsiya qızıl da itə bilməz. Sadəcə, sözü ona gətirmək istədim ki, hələ biz uzun müddət onun saxta və gerçək "qohum-qardaşları", əqrəbası ilə üz-ləşəcəyik. Hansımızdan 70 kilo qızıl çıxsın, eyni taleyi yaşaydıq. Kasıb-kusuba baxmayın, onlar adətən yetim-yesir olur, həbsə düşəndə heç kim yiyə durmur. Birdən məlum olur ki, bunun dünyada yarım dənə də qahımı yoxdur.

Söhbət xandan düşmüşkən, bir narahatlığımı da yazaraq söhbəti bağlayıram: Naxçıvan Şahmat Federasiyasını ləğv ediblər. Oranı Vasif müəllimin övladı, Maqnus Karlse-ni diri udmağa qadir Seymur Talibov yaratmışdı. Yaxşı, Vasifi qovduq, Seymuru qovduq, bunları anlayıram, federasiyanı niyə saxlamırıq?

Üstəlik, hazırda Din Lijenlə Dommaraju Qukeş dünya çempionu olmaq üstündə qırğına çıxan vaxtda Seymur Talibov bölgədə şahmatı inkişaf etdirə bilməzdimi? Yoxsa şahmat da Məmişxanın ümidinə qaldı?

ABŞ səfirliyinin hərbi attaşesi polkovnik Kayl Koun və ABŞ səfirliyinin siyasi məsələlər üzrə mütəxəssisi Soniya Vettsteyn Azərbaycanın NATO-nun Sülh Naminə Tərəfdaşlıq Proqramına (PfP) qoşulmasının 30 illiyi münasibətilə Azərbaycan XİN tərəfindən təşkil olunan akademik konfransda iştirak ediblər.

"Yeni Müsavat" bildirir ki, bu barədə ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyi sosial şəbəkədə rəsmi hesablarında paylaşım edib. "ABŞ Azərbaycanın PfP-dəki aktiv rolunu və NATO ilə tərəfdaşlıq üzrə davamlı öhdəliyini yüksək qiymətləndirir. Biz Azərbaycanın PfP məqsədlərinə doğru irəliləyişini, ikitərəfli təhlükəsizlik əməkdaşlığı çərçivəsində, xüsusən də İstanbulda keçirilən Birgə Təlim Konfransında iştirakları vasitəsilə dəstəkləyirik", - paylaşımında deyilir.

NATO-Azərbaycan əməkdaşlığı hər zaman yüksəlişdə olub. Biz bu müdafiə blokuna qoşulmasaq da, əməkdaşlığı davam etdiririk. Bu il də yüksək səviyyəli görüşlərlə münasibətlərin inkişafına töhfə verilib. Əvvəlcə, Prezidentin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev 12-13 iyun tarixlərində Belçikada səfərdə olarkən "NATO+Azərbaycan" formatında siyasi dialoqda iştirak edib. Həmçinin oktyabrda müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi general - polkovnik Kərim Vəliyev ölkəmizdə səfərdə olan NATO-nun Beynəlxalq Hərbi Qərargahının Baş direktoru general-leytenant Yanuş Adamçakla görüşüb. Noyabrda isə NATO Baş katibinin köməkçisi ilə xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovun görüşü olub. Onu da deyək ki, Azərbaycanla NATO arasındakı əlaqələr 1992-ci ildə Azərbaycanın yeni yaradılan Şimali Atlantika Əməkdaşlıq Şurasına daxil olması ilə başlayıb. NATO ilə Azərbaycan arasında əhəmiyyətli tərəfdaşlıq 1994-cü ilə təsadüf edir. Azərbaycan Prezidentinin 21 noyabr tarixli fərmanı ilə 1997-ci ildə NATO-da diplomatik nümayəndəlik təsis edilib.

Azərbaycan 1999-2008-ci illərdə NATO-nun rəhbərliyi ilə Kosovo-da keçirilən sülhməramlı və sülhə dəstək əməliyyatlarında (KFOR) iştirak edib. 2003-cü 2008-ci ilədək İraqın Beynəlxalq Koalisiya Qüvvələri daxilində sülhməramlı missiyada 151 şəxsi heyətdən ibarət Azərbaycan hərbi kontingenti iştirak edib. Azərbaycan 2002-ci ildə Əfqanıstanda ISAF əməliyyatını dəstəkləmək üçün 22 hərbcidən ibarət bir hərbi birlik göndərüb. Azərbaycanlı birliklər Kabildə

İranla təlimlər vaxtı Bakıda NATO toplantısı - alyansa üzv olmasaq da...

Hərbi və siyasi analitiklərə görə, müdafiə blokuna qoşulmaq niyyətimiz olmasa da, ordumuzun modernləşdirilməsi üçün əməkdaşlıq inkişaf etdirilməlidir

yerləşən televiziya qülləsini, ISAF-ın mərkəzi sursat anbarının təhlükəsizliyini və patrul xidmətini yerinə yetirirdilər. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin NATO ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığa daim önəm verib və əbəs deyil ki, 2004-cü ildə ölkəmiz qurumun Fərdi Tərəfdaşlıq Fəaliyyət Planına qoşulduğu üçün münasibətlər daha da genişləndirilir. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə NATO-nun mənzil-qərargahını ziyarət edib, NATO-nun baş katibləri isə Azərbaycana müxtəlif hərbi-siyasi məsələlərin müzakirəsi üçün səfərlərə gəliblər. O cümlədən dövlətimizin başçısı NATO-nun zirvə görüşlərində iştirak edib (İstanbul 2004, Buxarest 2008, Lissabon 2010, Çikaqo 2012, Kardiif 2014, Varşava 2016, Brüssel 2018) və alyansla sıx əlaqələr hazırda da davam etdirilir.

Qeyd edək ki, NATO 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı bir neçə dəfə Azərbaycan və Ermənistanı atəşkəsə, danışıqlara çağırıb. 2020-ci ilin oktyabrında NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberq Ermənistanın keçmiş prezidenti Armen Sarkisyanla keçirdiyi mətbuat konfransı zamanı ona alyansın bu münasibətlərlə məşğul olmadığını başa salıb. Azərbaycanın Vətən müharibəsində əldə etdiyi tarixi zəfər nəticəsində yaranmış yeni realığı NATO da qe-

bul edib. Məsələn, NATO-nun Brüsseldə keçirilmiş zirvə görüşünün yekun mətnindən keçmiş Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi-nə istinad edən bənd çıxarılıb. Bu, həm də onu göstərir ki, alyans münaqişəni başa çatmış sayır. Azərbaycanın yerləşdiyi bölgədə daha əhəmiyyətli rol oynamasını NATO rəhbərliyi də yaxşı bilir və ona görə ölkəmizlə əməkdaşlığa böyük önəm verir.

Hərbi ekspert Ramil Məmmədlinin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Azərbaycan NATO ilə əməkdaşlığı genişləndirir, lakin alyans üzvü olmaq niyyəti yoxdur. Hərbi analitikin fikrincə, Azərbaycan bu bloka qoşulmasa da, NATO üzvü Türkiyə ilə hərbi mütəfiqdir, ordu türk modelinə uyğunlaşdırılır: "Prezident türk ordusunun kiçik modelini qurduğumuzu açıqlayıb. Bu istiqamətdə orduda mühüm işlər görülməkdədir. Yəni biz Şimali Atlantika Alyansının üzvü olmaqdan uzağıq, amma onun standartlarına yaxın ordu sistemi yaratmağa çalışırıq. Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının üzvüdür, heç bir hərbi bloka üzv deyil, bu mənada, özümüzü həm də bəzi risklərdən, təhdidlərdən siqortalamış oluruq". **Onun sözlərinə görə, NATO-Azərbaycan əməkdaşlığı davam edir, vaxtaşırı generallar Bakıya**

gəlir: "Amma biz nəzərə almalıyıq ki, Rusiya ilə strateji sənədimiz var, mütəfiqlik bəyannaməsi mövcuddur. Hazırda Rusiya isə NATO ilə münaqişə vəziyyətindədir, birbaşa eskalasiya həddinə yaxınlaşıb. Amma Azərbaycan balanslı siyasət yürütməklə bu gərginlikdə özünü qorumağı bacarır. Biz tərəf seçmədən milli maraqlardan irəli gələn müdafiə və təhlükəsizlik siyasətimizi həyata keçiririk".

Analitik Elxan Şahinoğlu isə maraqlı məqama diqqət çəkərək qeyd edir ki, Azərbaycan və İran birgə təlimlər keçirərkən, NATO nümayəndə heyəti Bakıdadır: "Bakıda Azərbaycanın NATO-nun Sülh Naminə Tərəfdaşlıq Proqramına qoşulmasının 30 illiyinə həsr olunmuş elmi-praktik konfrans keçirilib. Görüşlərdə NATO ilə əməkdaşlığın əsas hüquqi bazası hesab olunan "Fərdi uyğunlaşdırılmış tərəfdaşlıq proqramı" (ITPP) layihəsində göstərilən öhdəliklərin icrası ilə bağlı cari vəziyyət və beynəlxalq təhlükəsizlik missiyalarında hərbi qulluqçularımızın iştirakı barədə danışılıb. Azərbaycan NATO-ya üzv olmaq istəmir, ancaq ordumuzun daha da modernləşdirilməsi baxımdan Şimali Atlantika Bloğunun müxtəlif proqramlarında iştirak ölkəmiz üçün əvəzolunmaz faydalıdır".

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

“Gürcüstan Azərbaycan və Türkiyə ilə çoxşaxəli əməkdaşlığı, strateji tərəfdaşlıq əlaqələrini, regional və global əhəmiyyətli layihələri davam etdirəcək”. Bunu Gürcüstanın yeni xarici işlər naziri Maka Boçorişvili parlamentdə çıxışı zamanı deyib.

“Gürcüstan, Azərbaycan və Türkiyə arasında üçtərəfli əməkdaşlıq platforması mühüm regional format olacaq”, - nazir vurğulayıb. (APA)

Maka Boçorişvili Gürcüstanın qarşısındakı illərdə balanslaşdırılmış qonşuluq siyasəti aparacağını, regionda sülhün və sabitliyin təşviqi prinsiplərinə əsaslanan xarici siyasət yürüdəcəyini qeyd edib. O əlavə edib ki, Gürcüstan qonşu ölkələr arasında dialoqu və konstruktiv əməkdaşlığı təşviq edəcək ki, bu da bütün regionun marağındadır. Boçorişvili sülhün və sabitliyin möhkəmləndirilməsinin regionun unikal potensialından tam istifadə etmək üçün vacib olduğunu vurğulayıb. Bellidir ki, Gürcüstan bölgədə tamamilə yeni siya-

cək” və “Gürcüstan, Azərbaycan və Türkiyə arasında üçtərəfli əməkdaşlıq platforması mühüm regional format olacaq” açıqlamaları Tiflisin Azərbaycan və Türkiyə ilə strateji tərəfdaşlığa sadıq qalacağını göstərir. Belə baxanda Gürcüstan hökumətinin Azərbaycan və Türkiyə ilə ittifaqi gücləndirmək siyasətinə alternativ yoxdur. Gürcüstanın Rusiya ilə diplomatik münasibətləri yoxdur, ABŞ və Avropa İttifaqı ilə münasibətlərdə gərginlik yaşayır. Bu şəraitdə Gürcüstan iki qonşusu - Azərbaycan və Türkiyə ilə əlaqələri yüksək səviyyədə saxlamalıdır. Buna baxmayaraq, Gürcüstan hökumətinin 3+3 platformasında iştirak edəcəyini proqnozlaşdırmaq çətindir. Gürcüstan Rusiyanın iştirakına

Regional canlanma: üç ölkənin anlaşması - 3+3 baş tutarsa...

Azərbaycan-Türkiyə-Gürcüstan tərəfdaşlığında yeniliklər; qarşısındakı ayda Tiflisdə həyati əhəmiyyətli hadisələr yaşanacaq və...

çirələcəyini bəyan etməsi - bütün bunlar Gürcüstanın tarixi bir dönüş astanasında olduğunu işarəsidir. Belə ki, bundan 2 il öncə, 2022-ci ilin martında Gürcüstan Moldova və Ukrayna ilə birlikdə Avropa İttifaqına üzvlük üçün rəsmi müraciət etmişdi. Lakin Al bu müraciətdən bir neçə ay sonra Moldova və Ukraynaya

ya doğurub. Təsadüfi deyil ki, prezident Zurabişvili seçki nəticələrini saxta adlandıraraq Konstitusiya Məhkəməsinə müraciət edib. Al də bu saxtakarlıqları aşkar etmək üçün hər cür dəstək verəcəyini, hətta Gürcüstana “Texniki Missiya” göndərəcəyini, ölkənin 4 müxalif bloku isə Al xarici işlər komissarı Borrelə

Avropa Komissiyasının yeni tərkibi təsdiqləndi: 370 deputatdan dəstək

Avropa Parlamentinin Strasburqda keçirilən plenar sessiyasında Avropa Komissiyasının yeni tərkibi səs çoxluğu ilə təsdiq edilib. Musavat.com xarici mediaya istinadən xəbər verir ki, səsvermədə 688 deputatdan 370-i dəstəkləyici, 282-si isə əleyhinə səs verib, 36 nəfər bitərəf qalıb.

Eyni zamanda Estoniyanın keçmiş baş naziri Kai Kallas Avropa İttifaqının xarici siyasət və təhlükəsizlik üzrə ali nümayəndəsi vəzifəsinə seçilib. Bu dəyişikliklər Avropa İttifaqının növbəti illərdə siyasət prioritetlərini formalaşdıracaq.

Ermənistanda səfərdə olan Polşa prezidenti Azərbaycanla sərhədə gəlib

Ermənistanda səfərdə olan Polşa prezidenti Andrey Duda Azərbaycanla sərhədə gəlib. APA xəbər verir ki, bu barədə Ermənistan mediası Polşa prezidentinin ofisinə istinadən məlumat yayıb.

Duda Azərbaycanla sərhədə Avropa İttifaqının Ermənistandakı müşahidə missiyasının Polşadan olan heyəti ilə görüşüb.

sət yürüdü və Qərbin boyunduruğundan çıxmağa çalışır. Bu mərhələdə onun Türkiyə və Azərbaycanla əməkdaşlığı daha da dərinləşdirməsi mütləqdir. Gürcüstanın Rusiya ilə də münasibətləri normalaşdırmaq kursu seçməsi perspektivdə Azərbaycanın təklif etdiyi 3+3 formatını bir daha gündəmə gətirir. XİN başçısı buna da işarə edib. Hazırkı mərhələdə bu asan görünməsə də, ilkin variantda Gürcüstan, Azərbaycan və Türkiyənin birlikdə aparacağı proses sonucda nə ilə nəticələne bilər? Region üçün nələr vəd edir?

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu Gürcüstanın başqa çıxış yolunun qalmadığını qeyd etdi: “Gürcüstanın yeni xarici işlər naziri Maka Boçorişvili parlamentdə çıxışı zamanı “Gürcüstan Azərbaycan və Türkiyə ilə çoxşaxəli əməkdaşlığı, strateji tərəfdaşlıq əlaqələrini, regional və global əhəmiyyətli layihələri davam etdirə-

görə bu platformaya qatılmır. Çünki əks halda Gürcüstan Rusiyanın Abxaziya və Cənubi Osetiyanı ilhaqını tanımayıb olacaq. 3+3 platforması bir müddət Gürcüstanın iştirakı olmadan yoluna davam edəcək. Ancaq bu, problem deyil. Gürcüstan həm qonşu ölkələrlə əməkdaşlığa davam edəcək, həm də Azərbaycan və Türkiyənin iştirakı olduğu regional layihələrdə iştirakını davam etdirəcək”.

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlilzadə qarşısındakı ayda Gürcüstan üçün ciddi proseslərin yaşanacağını düşünü: “Gürcüstana son 1 ayda baş verən siyasi hadisələr - o cümlədən 26 oktyabr parlament seçkiləri, qərbönlü prezident Zurabişvili başda olmaqla, müxalif partiyaların seçki nəticələrini boykot etməsi, Gürcüstan parlamentinin öz işinə müxalifət deputatlarının iştirakı olmadan başlaması və 14 dekabrda yeni prezident seçkisinin ke-

namizəd statusu verərək onların İttifaqa üzvlüyü üçün qapı açsa da, Gürcüstana bu status verilmədi. Bu, Gürcüstan hakimiyyətində siyasi orien-tasiya ilə bağlı debatları artırmaqla yanaşı, hakimiyyətin rusiyyayönümlü qanadının aktivləşməsinə və ən nəhayət, bu ilin mayında Al-nin şiddətlə qınadığı “xarici agentlər haqqında” qanun və LGBT haqları ilə bağlı müəyyən məhdudiyyətləri özündə ehtiva edən qərarların qəbuluna yol açdı. Seçkilərdə hakim “Gürcü Arzusu”nun qələbə çalması ilə Gürcüstanın bundan sonra balanslı siyasət yürüdəcəyi və Qərbin Rusiya əleyhinə istifadə etdiyi “platsdarm” olmaqdan imtina etdiyi anlaşıldı. Belə ki, Qərb bir dəfə 2008-ci ildə Gürcüstandan bu cür istifadə etmişdi. Hakim elita bu siyasətin təkrarlanmasından imtina edərək Gürcüstanın suverenliyini “Al arzusuna” qurban etmədi. Təbii ki, bu, Al-də və onun dəstəklədiyi müxalif qruplarda sərt reaksi-

məktub yazaraq Gürcüstanla əlaqələri tamamilə kəsməyi xahiş edib. Göründüyü kimi, qarşısındakı 1 ayda Gürcüstan üçün həyati əhəmiyyətli hadisələr yaşanacaq və 29 dekabrda yeni prezidentin inaqurasiyası ilə qarşısındakı dövr üçün siyasət xətti müəyyən olunacaq”.

Siyasi şərhçi qonşu ölkənin seçim qarşısında qalmasından da söz açdı: “Gürcüstan ya Al-nin də təzyiqi və dəstəyi ilə iç savaşa sürüklənəcək, ya da böyük ehtimalla Qərb buxovundan azad olaraq müstəqil siyasət yürütməyə başlayacaq. Bu siyasətin ilkin konturları artıq bellidir: Azərbaycan və Türkiyə ilə əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi, 3+3 regional əməkdaşlıq formatına Gürcüstanın daxil olması, Rusiya ilə münasibətlərin bərpası və Qərblə Rusiya arasında balanslı siyasət. Belə ki, dekabr 2021-ci ildə Moskvada, oktyabr 2023-cü ildə Tehran-da, oktyabr 2024-cü ildə İstanbulda baş tutan 3+3 for-

matlı görüşlər bundan sonra ehtimal ki, Cənubi Qafqaz regionu ölkələrində keçiriləcək və bu görüşlərə Gürcüstanın da qatılması ehtimal olunur. Bu format Cənubi Qafqaza xarici təsirlərdən uzaq, həqiqi sülh və sabitlik, təhlükəsizlik və regional əməkdaşlıq mühitinin təsis olunmasında mühüm alət olaraq dəyərləndirilir. Bu format tam olaraq reallaşarsa, bu, Cənubi Qafqaz regionu üçün 2020-ci ildən bəri davam edən

geosiyasi yarığın sonlanması demək olar. Gürcüstandan və Azərbaycandan əlini üzən Qərbin hazırda bu yarıqda yeni “favorisi”nin Ermənistan olduğu açıq-aydındır və elə buna görədir ki, Ermənistana Qərbdən durmadan artan siyasi, iqtisadi və hərbi dəstək region uğrunda geosiyasi yarıqda Qərbin özünə yer etməyə çalışması ilə izah oluna bilər”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Hökuməti həmin ölkənin Azərbaycan Respublikasında Səfirliyi vasitəsilə Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilən humanitar minatəmizləmə fəaliyyətinə maliyyə dəstəyi göstərəcək.

Azərbaycan Respublikası Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) məlumatında deyilir ki, bu məqsədlə ANAMA İdarə Heyətinin sədri Vüqar Süleymanov və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Məhəmməd Əl Bluşi arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

Fəaliyyət çərçivəsində agentliyin müvafiq minatəmizləmə fəaliyyətinin dəstəklənməsi, texniki potensialının gücləndirilməsi, zəruri avadanlıqların alınması, habelə keçmiş təmas xətti boyu yerləşən ərazilərdə mina təhlükəsinə qarşı maarifləndirmə tədbirlərinin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulub.

Səfir Məhəmməd Əl Bluşi Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri tərəfindən göstərilən bu yardımı dost Azərbaycan Respublikasının humanitar minatəmizləmə fəaliyyətinə dəstək məqsədilə həyata keçirildiyini diqqətə çatdırıb.

Bellidir ki, ermənilər Qarabağı işğal altında saxladığı 30 ildə əksər əraziləri minalayıcılar və təqdim etdikləri xəritələr də reallığı əks etdirmir. Qarabağda minaların təmizlənməsi uzun müddət vaxt aparacaq. Təkcə postmüharibə dövründə 300-dən çox Azərbaycan vətəndaşı mina qurbanı olub.

Mina ilə mübarizə global bir məsələdir. Bəs indiyədək Azərbaycana bu işdə konkret hansı dövlətlər yardım göstərüb? Azərbaycana qara yaxan Avropa, Qərb təsisatları bu məsələdə hansısa yardım göstərirmi? Bəs konkret bu öhdəliyi olan beynəlxalq qurumlar hansılardır və onlar niyə aktiv deyil?

Minaların təmizlənməsinə hansı dövlətlər yardım edir - öhdəliyi olanlar və ...

Həyata keçirilən minatəmizləmə fəaliyyətinə maliyyə yardımlarının yalnız 4-5%-i beynəlxalq donorların payına düşür

İlk olaraq qeyd edək ki, müharibənin 2020-ci ildə başa çatmasından bu günə qədər əksəriyyəti mülki olan 361 vətəndaşımız mina qurbanı olub, onlardan 68-i həlak olub, 293-ü isə ağır yaralanıb. Ümumilikdə Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün başladığı dövrdən indiyədək 3400-dən çox vətəndaşımız minalardan zərər çəkib. Onlardan 358-ni uşaqlar, 38-ni isə qadınlar təşkil edir.

Azərbaycan Əfqanıstan, Anqola, Bosniya-Hersoqovina, Kamboca, Çad, Xorvatiya, İraq, Tailand və Türkiyə ərazisi kimi daha çox minaların təsirinə məruz qalan ölkələrdən sayılır.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə 4 il ərzində ANAMA, Müdafiə Nazirliyi, FHN, DSX, 4 milli kommersiya şirkəti və milli QHT - "Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondu" (BAMF) tərəfindən 152 619 hektar ərazi minalardan və PHS-dən təmizlənilib.

Qarabağda minatəmizləmə prosesinə indiyədək 349,1 milyon dollar vəsait xərclənib. Bu vəsaitin 16,1 milyonu beynəlxalq mənbələrdən daxil olub. Azərbaycan hökuməti 2023-cü ildə minalarla mübarizəyə dövlət büdcəsindən 110.2 milyon manat (64.82 milyon ABŞ dol-

arı) sərf edib.

Azərbaycan 2024-cü ildə minatəmizləmə fəaliyyəti üçün Səudiyyə Ərəbistanı Krallığından 3,0 milyon ABŞ dolları məbləğində maliyyə yardımı alıb. 2024-cü ildə Azərbaycanda minalarla mübarizə üçün Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri tərəfindən 5 milyon ABŞ dolları məbləğində maliyyə yardımı ayrılıb.

"Minalar Əleyhinə Azərbaycan Kampaniyası" İctimai Birləşməsinin hesabatında qeyd edilir ki, Avropa İttifaqı (AI) və onun 10 üzv dövlətinin "Team Europe" proqramı çərçivəsində Azərbaycanda minalarla mübarizə üçün ayrılmış 10 milyon avro maliyyə yardımının son 2 milyon avro məbləğində olan hissəsini verib. Bu yardım texniki yardım, bacarıqların artırılması, mina təhlükəsinə qarşı maarifləndirmə və mina qurbanlarına yardımını əhatə edəcək. AI və üzv dövlətlər tərəfindən yardımın 13 milyon avroya çatdırılacağı gözlənilir. Belçika Azərbaycana işğaldan azad edilmiş ərazilərdə minatəmizləmə fəaliyyətlərini dəstəkləmək üçün 250 min avro ayrılıb. Bundan başqa, Birləşmiş Krallıq hökuməti Azərbay-

canda minalarla mübarizəyə son üç ildə 1,5 milyon funt sterling vəsait ayırıb. 1999-cu ildən bəri ABŞ Azərbaycana minalarla mübarizə humanitar proqramlarını dəstəkləmək üçün təxminən 38 milyon ABŞ dolları ayırıb. 2020-ci ilin noyabr ayından bu günə kimi 4.5 milyon ABŞ dolları minalarla mübarizə proqramlarını həyata keçirmək üçün ayrılıb, əlavə olaraq 2 milyon ABŞ dollarının ayrılması gözlənilir.

Mina və partlayıcı qurğuların zərərsizləşdirilməsi üzrə Türkiyə Azərbaycana böyük köməklik göstərüb. Türkiyənin hərbi istehkamçıların ilk qrupu Azərbaycana noyabrın 30-da, yəni müharibə başa çatdıqdan 20 gün sonra göndərilib. Qrup Azərbaycan Ordusuna işğaldan azad edilmiş ərazilərin minalardan təmizlənməsində kömək göstərməyə başlayıb.

Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilən minatəmizləmə fəaliyyətinə maliyyə yardımlarının yalnız 4-5%-i beynəlxalq donorların payına düşür. UNDP, UNICEF, UNHCR, Avropa Birliyi, ABŞ Dövlət Departamenti, Böyük Britaniya, Yaponiya İnkişaf Agentliyi tərə-

findən bu istiqamətdə müxtəlif sahələr üzrə fəaliyyətlərə maliyyə dəstəyi göstərilib. Xüsusən qadın minaaxtaran qrupları, minaaxtaran siçovullarla təmizləmə, Partlayıcı Sursatların Təhlükəsinə dair Maarifləndirmə (PSTM) tədbirləri, texniki dəstək istiqamətində beynəlxalq maliyyə yardımı göstərilir.

Polkovnik Rövşən Məhərrəmov bildirir ki, işğal altında olan ərazilər tam şəkildə minalanıb. Ermənilər formulyar tutmadan minalanma həyata keçirib: "Mina yerləşdirilməsi planlaşdırılarda formulyar tərtib olunur və həmin formulyar döyüş xəritəsinin içində işlənir. Ermənilər isə hər iki müharibədə minaları haraya gəldi basdırıb qaçıblar. Onun yerini müəyyən etmək mühəndislər üçün çox çətin prosesdir. Bu məsələdə əsas yük Azərbaycanın boynundadır. Doğrudur, Türkiyə texnika baxımından və digər məsələlərdə köməkliyini göstərdi. Rusiya sülhməramılları Azərbaycanda olan dövrdə bu ölkə də minaların təmizlənməsinə yardımçı olacağını açıqladı. Böyük texnikaları isə Azərbaycan öz vəsaiti hesabına İsraildən aldı. Mina ele bir silah növüdür ki, uzun illər qala bilər. Ukraynada və Belarusda İkinci Dünya müharibəsindən qalma minalar var və onlar partlayır.

Ermənilər Qarabağda təxminən 1 milyondan artıq mina basdırıb. Onların əksəriyyəti Ağdamın ərazisindədir. Hazırda onların təmizlənməsi işləri görülür. Bu işdə BƏƏ Azərbaycana böyük dəstək göstərir. Çünki mina bütün bəşəriyyətin beləsidir. Onu da vurğulayım ki, burada söhbət təkcə minalardan deyil, müxtəlif raket və mermilərdən gedir. Onlar uzun illər partlamamış vəziyyətdə qalır və hər an böyük faciəyə səbəb ola bilər. Onların təmizlənməsi də çox vacibdir".

□ **Sahana RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Yəhudilərlə ərəblər atəşkəs imzaladı - Yaxın Şərqdə qan dayanacaq mı...

Politoloq: "HƏMAS "Hizbullah" kimi İsrailin atəşkəs təklifinə "ayıq başla" "hə" deməsə..."

HƏMAS hərəkatının rəsmisi İsrailə Qəzza zolağında atəşkəs əldə etməyə hazır olduqlarını açıqlayıb.

Teleqraf.com xəbər verir ki, hərəkat rəsmisi İsrail və "Hizbullah" arasında Livanda əldə olunan atəşkəsdən məmnun olduğunu bildirib.

"Biz Misir, Qətər və Türkiyədəki vasitəçilərə HƏMAS-ın atəşkəs razılaşmasına və məbusların mübadiləsi ilə bağlı ciddi razılaşmaya hazır olduğumuzu bildirmişik", - HƏMAS rəsmisi AFP-yə belə deyib.

Amma Livan cəbhəsindən xoş xəbərlər gəlməkdədir. Belə ki, İsrailə "Hizbullah" arasında atəşkəs əldə olunub.

İsrailə Livanın "Hizbullah" hərəkatı arasında atəşkəs barədə razılaşma qüvvəyə minib.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, bu barədə məlumatı "Əl-Cəzirə" telekanalı yayıb.

Sənəd BMT-nin Livandakı Müvəqqəti Qüvvələrinin dəstəyi ilə Livan ordusunun cənub sərhədi boyunca yerləşən ərazilərə mərhələli şəkildə nəzarətini nəzərdə tutur. İsrail isə öz növbəsində iki ay ərzində öz hərbiçilərini Livanın cənubundan çıxaracaq.

Xatırladaq ki, noyabrın 26-da

axşam saatlarında İsrailin hərbi-siyasi kabinetinin baş nazir Benyamin Netanyahu tərəfindən təşkil edilən "Hizbullah"la atəşkəs planını təsdiq etdiyi məlum olub. ABŞ prezidenti Co Bayden razılığın Vaşinqtonun təşəbbüsü ilə əldə olduğunu açıqlayıb.

Onu da bildirək ki, İsrail cari ilin sentyabrın sonunda Livanda "Hizbullah"ın infrastrukturunun məhv edilməsi ilə bağlı hərbi əməliyyata başlamışdı.

"Azərbaycan İsrail və Livan arasında atəşkəsi alqışlayır".

Bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin X hesabında paylaşım edilib.

Bildirilib ki, Azərbaycan atəşkəslə bağlı bu razılaşmanın hərbi əməliyyatlara son qoyaacağına ümid edir.

Bu atəşkəs uzunmüddətli, yoxsa ömrü qısa olacaq?

Keçmiş deputat, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva düşünür ki, İsrailə HƏMAS arasındakı atəşkəs indiki zaman kəsiyində mümkün olmayacaq: "Səbəbi sadədir, çünki ortada "İran düynü" var. Məsələ ondadır ki, İran indiki mərhələdə Qəzza zolağı və Livan sektorunda İsrailin müharibəni sonlandırmağını istəmirdi.

HƏMAS isə Tehran hökumətinin proksi qüvvəsidir. Yeni maliyyə-sindən silah tədarükünə qədər bütün vasitələrin əsas təchizatçısı molla rejimidir. İran dövləti başa düşür ki, əgər Qəzza zolağında savaş bitərsə, o zaman Tel-Əviv yaranmış taym-audtan istifadə edərək bütün diqqətini İran sərhədlərinin daxilinə yönəldəcək. Bu da o deməkdir ki, koalisiya qüvvələri - yeni ABŞ və İsraili dəstəkləyən güclər "İrandakı rejimi dəyişmək üçün hərəkatə" keçəcək. Tehran isə hələlik ABŞ və İsrailə Yaxın Şərqin darvazalanı ağzında - Livan və Qəzzada döyüşməyi düşünür. Bir sözlə, molla rejimi müharibəni İran sərhədlərinin daxilinə çəkmək istəmir. Elə İran diplomatiyası da buna çalışır. Gö-

rünən odur ki, indiki mərhələdə İsrail bu və ya digər yollarla HƏMAS və "Hizbullah"la atəşkəsə ən qısa zamanda nail olmaqla döyüşlərin hərərət istiqamətini dəyişməkdə ısrarlıdır. Artıq "Hizbullah"la atəşkəs əldə edib. Bu məqamda ABŞ-ın "vasitəçi" qiyafəsində katalizatorluq etməsi əbəs deyil. Çünki Tramp administrasiyasının hakimiyyətə gəlməsinə iki aydan da az zaman qalır. Bayden hökuməti İranla savaş başladaq geri çəkilmək niyyətindədir. Yeni Bayden-Harris cütlüyü ən böyük rəqibləri Trampa ağır strateji savaşı miras qoyaraq səhnədən çəkilmək istəyir. Eyni zamanda bu, ABŞ dərin dövlətinin maraqlarına da uyğundur. İranla bağlı uzun illər öncədən hazırlan-

mış ssenari artıq masadadır. Onun gerçəkləşməsinin vaxtı çoxdan çatıb. Üstəlik, İsrail və ABŞ-ı tələsdiren başqa bir səbəb var. Söhbət İranın ən qısa zamanda nüvə silahına sahib olma təhlükəsindən gedir. Düşünürəm ki, bu ilin dekabrının sonu, yanvarın ilk günlərində İranın daxilinə qarşı koalisiya qüvvələri hərəkatə keçə bilər. İranın yenidən dünyəvi dövlətə keçdi məsələsi də artıq masadadır. Bu baxımdan İsrail bütün güc və imkanlarını səfərbər edərək HƏMAS-la da sülh masasına oturmaqda niyyətli. Hətta qısamüddətli - təxminən 3-4 aylıq atəşkəs elan edilməsi də əsas mövzulardandır. İran məsələsini həll etdikdən sonra Livan və Fələstin təhlükəsi də İsrail dövləti üçün tam şəkildə aradan qalxacaq. Əgər HƏMAS "Hizbullah" kimi, İsrailin atəşkəs təklifinə "ayıq başla" "hə" deməsə, o zaman bu qruplaşmaya qarşı İsrail tərəfindən bihüşedici zərbələr endiriləcək ki, bu da terrorçular üçün daha ölümcül olacaq. Yeni 3-4 günlük bir zaman kəsiyini əhatə edəcək bu tədbirlər HƏMAS və İsrail təhlükəsinin "onurğa fəqərələrini" sıradan çıxaracaq. Belə olan halda, İranın üzərinə yerimək və bütün diqqətləri Azərbaycanın cənubundakı dövlətə yönəltmək bir xeyli asanlaşacaq. Atəşkəs İran üçün indi "intihar" a bərabərdir. Ona görə də İranın xarici güc qanadı əlində olan bütün imkanları Qəzza zolağına və Livana yönəltməyə çalışacaq. Hətta bu istiqamətdə Bəşər Əsəd hakimiyyətinin imkanlarından da istifadə olunması istisna deyil".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov atəşkesin əldə olunmasının hər şeyin bitməsi anlamına gəlmədiyini söylədi: "İsrail-HƏMAS müharibəsindən sonra bölgədə gərginliyin daha geniş areala yayılması və artması gözlənilir. Bu müharibəyə Livan da cəlb olunmuşdu, Yəməndəki husilər fəal şəkildə hücumlar təşkil edirdilər. Artıq İsrail-"Hizbullah" razılığı əldə olunub. Amma İsrail İraqa və Suriyaya raket zərbələri endirməyə davam edir, İranla müharibə təhlükəsi yaranıb, Türkiyə əlaqələri kəsib. Bütün bu mənzərə bölgədə mövcud durumun nə qədər kritik olduğunu və hər an müharibə alovunun yayıla biləcəyini göstərir. ABŞ və qərbi müttəfiqlərinin, həmçinin atəşkəs və sülh çağırışlarına baxmayaraq qarşı duran tərəflər arasında buna nail olunmayıb. Razılaşmada diqqət çəkən məqamlardan biri İranın kənarlaşdırılmasıdır. Bildiyiniz kimi, "Hizbullah" İranın proksisi sayılır və Livanın cənub ərazilərində hökmranlıq edir. İranın razılaşmaya reaksiyası hələ məlum olmasa da, İsrail müxalifəti bunu məğlubiyyət hesab edir. Atəşkəs əldə olunması müharibənin dayandırılması anlamına gəlmir. Münasibətlər o qədər həssasdır ki, hər an hərbi əməliyyatlar bərpa oluna bilər. Düşünürəm ki, İsrail qarşısına qoyduğu təhlükəsizlik planlarından imtina edərək HƏMAS və "Hizbullah"ı tam bitirməmiş müharibəni dayandırır".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Təhsil Nazirliyi xərclərin optimallaşdırılması məqsədilə təxminən 4400 məktəbdən 1500-nün bağlanılmasını müzakirə edir. Bu, ciddi müzakirələrə və etirazlara səbəb olub.

Bir neçə gün öncə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev qeyd etmişdi ki, ölkədə mövcud olan 4400 məktəbin təxminən 1500-də şagird sayı 100-dən azdır və bu səbəbdən rasionallaşmaya ehtiyac var: "4400 məktəbimizin təxminən 1500-də şagird sayı 100-dən azdır. Bu o deməkdir ki, sinifdə 7-8 şagird var. Məsələn, məktəbdə 1 dənə 6-cı, 7-ci, 8-ci sinif varsa, bu o deməkdir ki, o məktəbdə 7-8 saat kimya dersi var, çünki sinif yoxdur. Məsələn, Daşkəsən rayonunda bir şagirdə çəkilən orta xərc təxminən Bakıda olan özəl məktəbin qiyməti - 8500 manata qədərdir, amma nəticə yoxdur. Əksinə, Bakıda 30-32 nəfər şagirdi olan məktəbdən biz daha yaxşı nəticə görürük. Önemli məsələ müəllimin keyfiyyətidir. Sinifdə 1 uşaq olanda da, 30 uşaq olanda da dövlət 25 min manat pul xərcləyir. Bir uşağa o vaxt 25 min manat xərcləmək olar ki, orada nəticə var. Bizim belə 4 şagirdi, 4 sinfi, 32 müəllimi olan məktəblərimiz çoxdur. Uzun sözün qısa-

ya tələbəsinə görə bağlamır ki, həmin qız məktəbə gedib-gələ bilsin. Bu səbəbdən də həmin stansiyanı "bir nəfərlik dəmir yolu vağzal" adlandırırlar.

Yaponiya Dəmir Yolları Şirkətinə məxsus qatar Kammi-Şiratakidəki stansiyasında cəmi iki dəfə dayanır-gimnaziya tələbəsi dərsə gedəndə və qayıdanda. Yaxud dünyaya təcrübəsində ucqar yaşayış məntəqələrində 3-5 nəfərə görə məktəb açılması təcrübəsi var.

Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin üzvü Ceyhun Məmmədov plenar iclasda çıxışı zamanı yeni məktəbəqədər və orta təhsil müəssisələrinin inşaedilməsinin önəmini vurğulayıb: "Əksər ərazilərdə ciddi şagird sıxlığı var. Rəsmi açıqlamalara əsasən, xərclərin optimallaşdırılması məqsədilə təxminən 4400 məktəbdən 1500-nün bağlanılması planlaşdırılır. Düşünürəm ki, məktəb həm də ideoloji və mədəni məsələdir. Eyni zamanda bu məsələ kəndlərin sürətli bo-

1500 məktəbi bağlamaq planı etirazla qarşılandı - nazir aydınlıq gətirəcək

Bu ideya gerçəkləşsə, kəndlər daha sürətlə boşalacaq; təkə şagirdlər üçün deyil, müəllimlərə də ciddi problemlər yaranacaq

mədəni həyatın mərkəzi, əhali üçün motivasiya mənbəyidir. Onların bağlanması əhalinin həmin əraziləri daha da sürətlə tərk etməsinə gətirib çıxara bilər. Bu proses isə kəndlərin boşalması və demografik tarazlığın pozulması ilə nəticələnər. Dağ rayonlarında məktəblərin bağlanması xüsusi narahatlıq doğurur. Bu bölgələrdə coğrafi şəraitin çətinliyi, nəqliyyat və infrastruktur problemləri təhsilə çıxışı daha da çətinləşdirir. Şagirdlərin daha uzaq məsafələrdəki məktəblərə daşınması nəzərdə tutulsa da, bu proses yetərli səviyyədə təşkil edilmir. Köhnə mikroav-

növbədə, bağlanma riski ilə üzləşən məktəblər üçün fərdi həllər nəzərdən keçirilməlidir. Şagird sayı az olan məktəbləri bağlamaq yerinə onların mərkəzləşdirilməsi, daha iri məktəblərlə birləşdirilməsi və ya yeni təhsil modelləri tətbiq edilməlidir. Məsələn, birləşdirilmiş siniflərdən və ya distant təhsil texnologiyalarından istifadə etməklə şagirdlərə təhsil almaq imkanı yaradılmalıdır. Texnologiya əsasında distant təhsil imkanları regionlarda təhsilin əlçatanlığını artırmaq üçün əvəzolunmaz vasitə ola bilər. Şagirdlərin daşınması məsələsi isə ciddi şəkildə nəzərdən keçirilməlidir. Daşınma üçün müasir, təhlükəsiz və rahat nəqliyyat vasitələrinin təmin edilməsi vacibdir. Bu nəqliyyat vasitələrinin müntəzəm olaraq texniki baxışdan keçirilməsi və hava şəraitinə uyğun təchiz edilməsi tələb olunur. Eyni zamanda, şagirdlərin dərslər bitmə vaxtlarının uyğunlaşdırılması və daşınmanın daha koordinasiyalı şəkildə həyata keçirilməsi vacibdir. Daşınma prosesi zamanı şagirdlərin təhlükəsizliyi və rahatlığı təmin edilməzsə, təhsildən yayınma hallarının artması qaçılmazdır. Kənd məktəblərinin bağlanması əvəzinə onların modernləşdirilməsi və əlavə funksiyalarla təchiz edilməsi də nəzərə alınmalıdır. Məktəblər yalnız təhsil müəssisəsi deyil, həm də mədəniyyət və ictimaiyyət mərkəzi kimi fəaliyyət göstərə bilər. Məsələn, kənd məktəblərində peşə təhsili, sənət və mədəniyyət dərnəkləri və ya kənd təsərrüfatı sahəsində tədris proqramları təşkil edilə bilər. Bu, məktəblərin yalnız təhsil sahəsində deyil, həm də kəndlərin iqtisadi və sosial inkişafında mühüm rol oynamasına imkan yaradar. Əhalinin həmin əraziləri tərk etməməsi üçün isə dövlətin kəndlərin infrastrukturuna, yollarına və sosial xidmətlərinə diqqət yetirməsi vacibdir. Məktəb kənd icmasının əsas dayağıdır və onun bağlanması həmin icmanın gələcəyini təhlükə altına ata bilər. Təhsilin əlçatanlığı və keyfiyyəti yalnız məktəbin fiziki mövcudluğu ilə deyil, həm də bu məktəblərin müasir standartlara uyğun fəaliyyət göstərməsi ilə təmin edilməlidir. Dövlət bu məsələdə balanslı və inklüziv yanaşma nümayiş

Bir sıra mikrosahibkarların gəlirlərinin 75%-i vergidən azad edilir

Növbəti ildən illik dövrüyyəsinin həcmi 45 min manata-dək olan bir sıra xidmət sahələri üzrə fəaliyyət göstərən mikrosahibkar fiziki şəxslərin əldə etdiyi gəlirlərin 75 faizi hər hansı şərt tətbiq edilmədən (3 işçi və məcburi dövlət sosial sığorta haqqı üzrə borcun olmaması tələbi) vergidən azad edilir.

APA xəbər verir ki, bu, Milli Məclisin iclasında müzakirəyə çıxarılan Vergi Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliklərdə əksini tapıb.

Qeyd edilən xidmət sahələri aşağıdakılardır:

- Proqram təminatının işlənməsi;
- layihə-dizayn və dekorasiya sahəsində xidmətlər;
- tərcümə xidmətləri;
- reklam xidmətləri;
- araşdırma və tədqiqat sahəsində fəaliyyət;
- elm, təhsil, mədəniyyət və idman sahəsində göstərilən xidmətlər;
- Hüquq, sərbəst auditor, mühasibat və maliyyə sahəsi üzrə məsləhət xidmətləri;
- Jurnalistlərin fəaliyyəti;
- Bazar konyukturunun öyrənilməsi;
- Qiymətləndirmə fəaliyyəti;
- Avtonəqliyyat vasitələri ilə yükdaşımaları istisna olmaqla sifarişlərin çatdırılması və kuryer xidməti;
- Turizm bələdçiliyi;
- İxrac xidməti.

Xatırladaq ki, bu ilin yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 102.1.30-cu maddəsinə əsasən müvafiq il üzrə orta aylıq maddəli işçi sayı 3 nəfərdən az olmayan və məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə borcu olmayan mikrosahibkarlıq subyekti olan fərdi sahibkarların sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə etdikləri gəlirlərin 75 faizi gəlir vergisindən azad edilib.

Əlavə edək ki, təklif edilən güzəştlər yalnız fiziki şəxslərə aiddir, hüququ şəxslər isə əvvəlki qaydada (yəni il üzrə orta aylıq maddəli işçi sayı 3 nəfərdən az olmayan və məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə borcu olmamaq) şərtləri yerinə yetirdikdən sonra güzəştlərdən istifadə edə biləcəklər.

Bu qanun qəbul ediləcəyi halda 2025-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək.

Qanun layihəsi səsverməyə çıxarılaraq birinci oxunuşda qəbul edilib.

etdirməli, təhsil və sosial siyasəti daha koordinasiyalı şəkildə həyata keçirməlidir. Məktəblərin bağlanması yalnız müvəqqəti iqtisadi qənaət gətirə bilər, lakin uzunmüddətli perspektivdə həm təhsilə, həm də cəmiyyətin ümumi rifahına ciddi ziyan vura bilər. Bu səbəbdən bu məsələni daha dərinləndirən və strateji şəkildə həll etmək lazımdır".

Etiraz dolu açıqlamalardan sonra Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev ölkədə mövcud olan 4400 məktəbdən 1500-nün bağlanacağı

barədə yayılan xəbəri təkzib edib.

Nazir sosial şəbəkədə məsələyə belə aydınlıq gətirib:

"Bu, doğru məlumat deyil. Bu barədə bir qədər sonra açıqlamamız olacaq. Bu, əvvəllər də qeyd etdiyim "əşitdiyini və ya oxuduğunu doğru anlamamaq" problemindən irəli gələn məsələdir. Aydınlaşdırmaq üçün daha detallı məlumat ictimaiyyətə ən qısa zamanda təqdim ediləcək".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

si, rasionallaşmaya ehtiyac var, ağırlı proses olsa da, biz buna getməliyik".

Düzdür, xüsusilə rayonlarda şagird sayı 100-dən az olan məktəblər var. Bunun səbəbi odur ki, rayonlarda işsizlik səbəbindən bir çox kənd boşalıb və əhali şəhərlərə transfer edib. Əgər 1500 məktəb bağlansa, bu, minlərlə şagirdin təhsilinə mənfi təsir göstərə bilər. Qonşu kəndlərdəki məktəblərə getmək ciddi problemlər yarada bilər. Məsələ məktəbləri bağlamaq yolu ilə deyil, əhalinin rayonlara, kəndlərə marağının artırılması ilə kompleks şəkildə hökumət tərəfindən həll edilə bilər. Uşaq azdır deyərək məktəb bağlamaq, bunu xərclərlə əlaqələndirmək təhsilə və əhaliyə qeyri-ciddi yanaşma hesab oluna bilər.

Məsələn, təhsil sahəsində dünyaya meydan oxuyan, nümunə göstərilən Yaponiyada cəmi bir şagirdə görə dəmir yolu stansiyası fəaliyyət göstərir. Bu ölkənin dəmir yolları şirkəti Hokkaydo adasında, ölkənin ən ucqar nöqtələrindən olan Kami-Şiratakidəki stansiyasını cəmi bir gimnazi-

şalmasına gətirib çıxaracaq".

Təhsil eksperti Kamran Əsədov isə Musavat.com-a açıqlamasında deyib ki, 1500 məktəbin bağlanması ciddi problemlər yarada bilər: "Məktəblərin bağlanması məsələsi yalnız iqtisadi qərar deyil, həm də sosial, mədəni və ideoloji təsirləri olan həssas məsələdir. Bu qərar xüsusilə kənd rayonlarında, dağlıq və dağətəyi ərazilərdə yerləşən məktəbləri əhatə edir. Lakin məktəblərin bağlanması təhsilin əlçatanlığı, şagirdlərin rifahı və regionların sosial-iqtisadi inkişafı baxımından ciddi problemlər yarada bilər. Azərbaycanda məktəblərin bağlanması əsasən şagird sayının azalması ilə izah edilir. Əhalinin kəndlərdən şəhərlərə və ya xarici ölkələrə kütləvi köçü nəticəsində bəzi kənd məktəblərində siniflərdə şagird sayı azalır. Məktəblərin saxlanması üçün ayrılan vəsait bu şərtlərdə səmərəsiz görünə bilər. Lakin bu vəziyyətin yalnız iqtisadi yanaşma ilə həlli mümkün deyil. Məktəb yalnız təhsil müəssisəsi deyil, həm də kəndlərdə sosial və

tobuslarla həyata keçirilən daşınma təhlükəsizlik və rahatlıq baxımından standartlara uyğun deyil. Qış aylarında yolların sürüşkən olması, qarla bağlanması və avtobusların müntəzəm işləmə bilməməsi isə şagirdlərin məktəbə davamiyyətini daha da çətinləşdirir. Bu vəziyyət valideynləri övladlarını məktəbə göndərməkdən çəkindirir və erkən təhsildən yayınma hallarını artırır".

Kamran Əsədovun fikrincə, məktəblərin bağlanması yalnız şagirdlər üçün deyil, müəllimlərə də ciddi problemlər yaradır:

"Bağlanan məktəblərdə çalışan müəllimlərin iş yerlərinin itirilməsi və ya digər məktəblərdə işlə təmin olunmaq üçün uzaq ərazilərə köçməsi tələb olunur. Bu, müəllimlərin ailə və sosial mühit baxımından çətinliklər yaşamasına səbəb ola bilər. Müəllimlərin kənd yerlərindən kütləvi şəkildə şəhərlərə köçməsi isə həmin ərazilərdə təhsil keyfiyyətinin daha da aşağı düşməsi ilə nəticələnə bilər. Bu vəziyyətin həlli üçün bir neçə əsas yanaşma tətbiq edilə bilər. İlk

Ukrayna-Rusiya savaşının hansı formada bitəcəyi haqda müxtəlif versiyalar səsləndirilir. Tramp prezident səlahiyyətlərinin icrasına başlayandan sonra fərqli proseslər gedəcəyinə dair proqnozlar üstünlük təşkil edir.

O iddialar da var ki, artıq detallar bəllidir, kim haradadırsa orada dayanacaq və bu, faktiki olaraq Ukrayna ərazilərinin ilhaqı deməkdir. Bəzi mənbələr isə bildirir ki, Zelenski bu variantla razılaşmaya bilər, ona görə də öncə Ukraynada prezident seçkisinin keçirilməsi gündəmə gələcək. Yəni öncə Qərb Zelenski ilə sağollaşacaq və yeni nizamlaşma yeni Ukrayna prezidenti ilə qurulacaq. Əgər Zelenski buna dirəniş göstərsə, müharibə daha da şiddətlənə və Rusiyaya daha böyük əraziləri tutmaq şansı yaradıla bilər.

Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski noyabrın 19-da Ali Radada etdiyi çıxışında müharibə şəraitində seçkilərin keçirilməsinin hüququ olaraq mümkün olmadığını vurğulayıb.

Qərb Zelenskiyə "əlvəda" deyə bilər - savaş seçki ilə bitəcək?

Trampın andiçməsindən sonra Ukrayna prezidenti ilə yolların ayrılacağı, sonra münaqişəni nizamlaşma prosesinin yeni rəhbərlə qurulacağı iddia olunur - nə dərəcədə realdır...

da uzanacağını proqnozlaşdırırlar.

Seçkilərə gəldikdə, son bir ildə keçirilmiş müxtəlif sorğulara əsasən Zelenskinin reytingi yüksəlməyə də, sürətlə aşağı düşməsi də müşahidə edilmir. Onun rəqiblərinin də populyarlığı yoxdur. Respondentlərin prezidentdən gözləntisi kölgə iqtisadiyyatına qarşı mübarizəni gücləndirmək, komandasını yeniləmək, əhalinin rifah səviyyəsini artırmaqla bağlı islahatlar həyata keçirməkdir.

za cavab verməsi vacibdir".

Zelenski daha əvvəl bildirib ki, Ukrayna 2025-ci ilin yanvarında Trampdan sülh planı almağı gözləyir. Məlumat üçün deyək ki, Zelenski 1978-ci ildə Ukraynanın Kriyov Roq şəhərində, yəhudi ailəsində anadan olub. Kiyev Beynəlxalq İqtisadiyyat Universitetinin hüquq fakültəsini bitirib. Teatra hələ uşaq yaşlarından maraq göstərən, orta məktəbdə KVN-də iştirak edib. Ali məktəbdə təhsil aldığı illərdə "Kvartal 95" adlı ko-

ra Zelenski Ukraynanın Avropa Birliyinə və NATO-ya üzvlüyü tələblərini daha yüksək səslə dilə gətirməyə başlayıb və bu, Putini qəzəbləndirib.

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova Zelenskinin hər bir halda tarixə düşdüyü qənaətinədir. Onun sözlərinə görə, müharibəni o başlatmayıb, onun ucbatından da olmayıb, hər şey 2013-cü ildən baş qaldırmış etirazlar, Avromaydan hərəkatı, ardınca Krimin ilhaqı, Luqansk və

Kuleba: "Trampın sülh razılaşması Zelenskinin siyasi sonu deməkdir"

Ukraynanın keçmiş xarici işlər naziri Dmitro Kuleba "Politico"ya verdiyi müsahibəsində bildirib ki, Donald Trampın təklif etdiyi sülh razılaşması Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski üçün siyasi baxımdan böyük təhlükədir.

Musavat.com xəbər verir ki, o, fikrinin davamında aşağıdakıları söyləyib:

"Zelenskinin belə bir razılaşmanı imzalaması mümkün-süzdür. Razılaşmaya əsasən, Rusiya Donbas və Krimə saxlayır, Ukrayna isə NATO-ya üzv olmur. Zelenski bunu nə konstitusiyaya, nə də siyasi reallıqlar səbəbindən imzalaya bilməz. Belə bir addım onun siyasi karyerasının sonu olar", - deyərək Kuleba vurğulayıb.

Kuleba Ukrayna xalqının ərazi güzəştlərinə razı olmayacağını və belə bir sülh razılaşmasının həm daxili, həm də beynəlxalq səviyyədə ciddi etirazlara səbəb olacağını qeyd edib. Onun sözlərinə görə, ABŞ-ın seçilmiş prezidenti Donald Tramp Kiyevə yardımı dayandırarsa, Rusiya ordusu Dnepr, Zaporıje və Poltavağa girecək.

"Donbasda cəbhə xətti dağılacaq və ruslar Dnepr, Poltava və Zaporıjenin qapıları qarşısında qalacaqlar. Bu, Ukrayna üçün bu münaqişədə ən təhlükəli məqam olacaq", - deyərək eks-nazir əmin olduğunu bildirib.

Kuleba əmindir ki, prezident Volodimir Zelenski Ukraynanın NATO-dan geri çəkilməsini və ərazilərin Rusiyaya verilməsini nəzərdə tutan sülh sazişini imzalamayacaq.

Bununla belə, çoxları Trampın Ukraynadakı münaqişəni həll etməyə qadir olduğuna şübhə edir. Belə bir fikir var ki, amerikalı siyasətçi öz vədini yerinə yetirə bilməyəcək. Tramp vəzifəyə gəldikdən sonra prezident administrasiyasını formalaşdırmalı və yalnız bundan sonra seçkidən əvvəl verdiyi vədləri yerinə yetirməyə başlamalıdır.

gını vurğulayıb. "Qanun müharibə zamanı seçki keçirilməsinə icazə vermir. Buna görə də Ukrayna əvvəlcə ədalətli və davamlı sülhə nail olmalıdır. Yalnız bundan sonra biz ədalətli seçkilər keçirəcəyik", - deyərək Zelenski bildirib. O əlavə edib ki, Ukrayna sülhə yönəlmiş siyasətini davam etdirəcək və müharibə sona çatdıqdan sonra xalqın iradəsi ilə seçkilərə gedəcək. Yeri gəlmişkən, Zelenski Ukraynada hərbi vəziyyətin rejiminin və səfərbərliyin 2025-ci il fevralın 7-dək uzadılmasını nəzərdə tutan qanunu imzalayıb. O deməkdir ki, ən azı fevrala qədər seçkilər olmayacaq. Yanvarın 20-də isə Tramp andiçir və işinə başlayır. Lakin onun dərhal atəşkəsə nail olacağı gözlənilmir. Qərb nəşrləri və analitiklər müharibənin hələ bir neçə ay

Müharibəyə münasibətdə isə ukraynalılar qələbənin tərəfdarıdır və işğala son qoyulmasını istəyirlər, nəinki Zelenskinin hansısa təslimçi akta imza atmasını, yaxud ərazi güzəştinə getməsini...

"Ukraynaya müdafiə təchizatı üçün yeni təkan lazımdır". Zelenski Silahlı Qüvvələrin baş komandanı Aleksandr Sırski ilə görüşdən sonra xalqa videomüraciətində bildirib. Zelenski vurğulayıb ki, Ukrayna yeni təkanı dekabrda təmin etməlidir: "Prioritetlər göz qabağındadır. Cəbhədəki prioritetlərimiz Pokrovsk, Kuraxovo, həmçinin Kursk əməliyyatıdır. Tərəfdaşların dəstək paketi yüksək qiymətləndirildi. Kifayət qədər vaxtında həyata keçirilib. Elan olunanların həcmi razılaşmalarımıza və ehtiyaclarımıza

mediya qrupu yaradıb. 2019-cu ilin may ayının 20-də o, 73,2%-lik əzici bir üstünlüklə prezident seçilib. Seçkidən sonra Zelenski vədini yerinə yetirmək üçün Ukraynanın şərqi 14 mindən çox insanın ölümünə səbəb olmuş savaşı durdurmağa cəhd edib. Əvvəlcə razılaşma əldə etməyə çalışıb.

Rusiya ilə əsirlərin mübadiləsi, o cümlədən Minsk razılaşması kimi tanınan sülh prosesinin bəzi maddələrinin icrası barədə danışıqlara start verilib. Rusiya prezidenti Vladimir Putinin Ukrayna separatçıların nəzarəti altındakı ərazilərdə yaşayana Rusiya pasportu verməsi razılaşma prosesini dayandırıb. 2020-ci ilin iyul ayında atəşkəs imzalanırsa da, müxtəlif yerlərdə döyüşlər davam edib. Bundan son-

Donetskə separatizmlə bağlıdır: "Zelenski təhrikçi addımlar atmamışdı, amma bəzi öhdəliklər götürmək mümkün idi. Sadəcə, Ukrayna böyük tortdur və onu bölüşdürmək istədilər. Əslində 90-lardan bu proses başlanıb. Qərblə Rusiyanın uzunmüddətli bir geopolitik mübarizəsi gədir, onun ən böyük platsdarmı isə Ukrayna oldu". **Ekspert Zelenskinin seçkidə qalib gəlməsi ehtimalını da istisna etmir:** "Əvvəla, rəqibin kim olacağı önəmlidir. Heç bir halda rus-pərəst namizəd Ukraynada prezident seçilməyəcək. Rusiya bu ölkəni və xalqı itirdi. Orada yeni Yanukoviç yetişdirmək mümkün deyil. O baxımdan, Zelenskinin seçkilərdə rəqibinin kim olacağı əhəmiyyətli faktordur. Əgər Qərb onun yerinə daha praq-

matik bir siyasətçi ortaya çıxarsa və xalqın rəğbətini qazana bilsə, həmin namizəd münaqişənin həlli ilə bağlı konsensus göstərə bilsə, o zaman seçkini udu bilər. Ancaq bu müddət ərzində Ukrayna müharibədə dönüş etməyəcək. Rusiya bu ölkəni və xalqı itirdi. Orada yeni Yanukoviç yetişdirmək mümkün deyil. O baxımdan, Zelenskinin seçkilərdə rəqibinin kim olacağı əhəmiyyətli faktordur. Əgər Qərb onun yerinə daha praq-

matik bir siyasətçi ortaya çıxarsa və xalqın rəğbətini qazana bilsə, həmin namizəd münaqişənin həlli ilə bağlı konsensus göstərə bilsə, o zaman seçkini udu bilər. Ancaq bu müddət ərzində Ukrayna müharibədə dönüş etməyəcək. Rusiya bu ölkəni və xalqı itirdi. Orada yeni Yanukoviç yetişdirmək mümkün deyil. O baxımdan, Zelenskinin seçkilərdə rəqibinin kim olacağı əhəmiyyətli faktordur. Əgər Qərb onun yerinə daha praq-

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Media və QHT-lərə büdcədən ayırmaların artırılması təklifi - rəylər

Dünya təcrübəsi göstərir ki, balanslaşdırılmış maliyyələşmə modelləri həm media azadlığını, həm də vətəndaş cəmiyyətinin inkişafını təmin edə bilər

Eyyub Kərimli: "Maliyyə yardımının artırılması nəzarətin daha geniş təşkil olunmasına və ictimai konsensusun bərqərar olmasına imkan yarada bilər"

Müasir dünyada informasiya və təbliğat savaşı getdikcə güclənir. Bu səbəbdən bir çox ölkələrdə media və ictimai fəallığın artırılması prioritetlər sırasındadır. Bellidir ki, postmüharibə dövründə Azərbaycan qarşı informasiya təxribatları, ideoloji basqılar çoxalıb. Bu hücumların qarşısını isə açıq şəkildə əsasən media və QHT-lər dayanmağa çalışır. Ötən dövrlərdə bu sektorun önəmi ciddi şəkildə özünü göstərdi. Əlbəttə, Azərbaycanda media və vətəndaş cəmiyyəti institutlarından gözlənilir çoxdur. Bu sahələrin problemləri də kifayət qədərdir.

Peşəkarlaşma, xarici missiонер dairələrlə mübarizə üçün dil bilgilərinin artırılması da daim müzakirə olunur. Ancaq təəsüflə qeyd edilməlidir ki, media və QHT-lərin inkişafı, xərclərinin ödənməsi üçün dövlət büdcəsindən çox az vəsait ayrılır.

2025-ci ildə kütləvi informasiya vasitələrinin maliyyələşdirilməsinə 65,1 milyon manat maliyyə yardımı nəzərdə tutulur.

İllərdir ki, bu vəsaitdə ciddi bir artım yoxdur. 2025-ci il dövlət büdcəsi zərfində qeyd edilən bu göstərici 2024-cü ilə müqayisədə 0,3 faiz çoxdur. Bu artım da əsasən TV-lərə sərf olunacaq.

Televiziya, radio və nəşriyyat sahəsinə ayrılan vəsaitə gəlinə, növbəti ilin büdcə layihəsinə əsasən, bu istiqamətdə xərclər 67 746 5710 manat təşkil edəcək. 2025-ci ilin dövlət büdcəsində Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi üçün (QHT-lər üçün qrant müsabiqələri də daxil olmaqla) 7,4 milyon manat vəsait ayrılması planlaşdırılır. Büdcə proqnozlarına əsasən, QHT-lərə ayrılan vəsaitdə 8,5 faiz artım nəzərdə tutulub.

Media və QHT sektorunun inkişafı vacib olduğu halda bu artımlar yetərlidirmi?

Bu sahəyə vəsaitlər ayrılarkən müzakirələrə media və QHT sektorunun problemlərini bilən şəxslərin, qurumların qatılması da faydalı ola bilər.

Ümumiyyətlə, illərdir, mütəxəssislər vurğulayırlar ki, Azərbaycanda media və qeyri-hökumət təşkilatlarına (QHT) büdcədən ayrılan vəsaitlərin artırılması məsələsi ölkədə vətəndaş cəmiyyəti, demokratik institutların möhkəmləndirilməsi və ictimai nəzarətin gücləndirilməsi baxımından aktualdır. Media və QHT-lər vətəndaş cəmiyyəti institutlarının əsas hissəsidir. Onların daha güclü maliyyə dəstəyi alması ictimai nəzarəti artırır, şəffaflıq və hesabatlılığı

təşviq edir.

Xüsusilə regional medianın inkişafı və yerli QHT-lərin dəstəklənməsi əhaliyə birbaşa təsir edən problemlərin işıqlandırılmasını təmin edə bilər. Müxtəlif media qurumlarına və QHT-lərə ayrılan vəsait onların müstəqilliyini artıraraq daha müxtəlif informasiya mühitinin yaranmasına kömək edə bilər. Bu, sağlam rəqabət və fikir plüralizminə şərait yaradır. QHT-lər sosial problemlərin araşdırılması, təhsil, səhiyyə və digər sahələrdə layihələrin həyata keçirilməsində mühüm rol oynayır. Onların maliyyə resurslarının artırılması bu sahələrdəki boşluqların doldurulmasına yardımçı ola bilər.

Media və QHT sektorunda maliyyə dəstəyinin artması, jurnalistlər və QHT işçiləri üçün təlim proqramlarının keçirilməsi, texniki infrastrukturun yenilənməsi və keyfiyyətli iş üçün şəraitin yaradılmasına zəmin yaradır.

Ekspertlərə görə, büdcədən birbaşa maliyyələşmədən əlavə, müstəqil fondlar və ya ictimai maliyyələşmə mexanizmləri qurularaq mediaya və QHT-lərə dəstək göstərilə bilər. Ayrılan vəsaitlərin bir hissəsi peşəkar inkişaf proqramlarına, texniki təchizata və beynəlxalq əməkdaşlığa yönəldilməlidir.

Büdcədən ayrılan vəsait

bütün spektrlərdəki media və QHT-lərə bərabər şəkildə, şəffaf meyarlarla bölüşdürülməlidir. Bütövlükdə, media və QHT-lərə ayrılan vəsaitlərin artırılması müsbət nəticələr verə bilər, lakin bunun üçün şəffaflıq, hesabatlılıq və müstəqillik təmin edilməlidir.

İqtisadçı, İqtisadi və Sosial Araşdırmalara Yardım İctimai Birliyinin sədri Eyyub Kərimli mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "QHT-lərə ayrılan vəsaitin artırılması müsbət haldır. Beləliklə, QHT sektorunun fəaliyyətinə daha çox imkanlar yaradır və ictimai sektorun aktivləşməsinə, onların həyata keçirdiyi ictimai fəaliyyətə öz bəhrəsini verəcək. Bu gün ölkəmizdə 4 mindən çox ictimai birlik fəaliyyət göstərir. Sözsüz ki, bu ictimai birliklər QHT Agentliyi tərəfindən layihələr üzrə maliyyələşir. Ötən illərdən fərqli olaraq maliyyələşmə daha böyük qrant layihələrini əhatə edir. Bu gün 50 min manata yaxın qrant layihəsi əldə etmək olur. Baxmayaraq ki, əvvəlki illər bu məbləğ az idi. Sözsüz ki, bu sahə digər ölkələrlə müqayisə edildikdə maliyyənin daha çox ayrılmasına ehtiyacın yarandığını görürük. Çünki QHT sektorunun inkişafı həm ölkədə ictimai nəzarətin daha geniş təşkil olunmasına, həm də ictimai konsensusun bərqərar olmasına imkan yaradır. Vətəndaş cəmiyyəti institutlarının həm də cəmiyyətin maarifləndirilməsində, təbliğ olunmasında müəyyən mövzuların təşviq edilməsində əhəmiyyətli rolu var. Bu baxımdan, bəzi hallarda dövlət üçün kiçik olan məsələlər ictimai birliklər tərəfindən daha detallı və geniş təhlil olunur. Problemlərin aradan qaldırılması üçün daha geniş fəaliyyətlər göstərilir. Növbəti illərdə məbləğin artırılmasının müsbət təsiri olardı. İctimai birliklər təkcə QHT Agentliyi tərəfindən deyil, həm də digər dövlət qurumları tərəfindən müəyyən qrantlar əldə edir. Digər sektorların ayırdığı maliyyəni də nəzərə alsaq, kifayət qədər böyük məbləğdir. Medianın, ictimai sektorun inkişaf etdirilməsi üçün şərait var. Lakin bu şərait daha da genişlənməlidir. Bütün bu inkişaf ölkədə vətəndaş cəmiyyətinin mənafeyi üçün böyük dəstək ola bilər".

Qeyd edək ki, dünya təcrübəsində media və qeyri-hökumət təşkilatlarının (QHT) maliyyələşdirilməsi müxtəlif modellər əsasında həyata keçirilir. Bu modellər ölkələrin iqtisadi sistemindən, demokratik inkişaf səviyyəsindən və qanunvericilik çərçivəsindən asılı olaraq fərqlənir.

Misal üçün, Skandinaviya öl-

"Torpaq icarəsi haqqında" Qanun dəyişdi
 Prezident İlham Əliyev "Torpaq icarəsi haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanunu təsdiqləyib.

Musavat.com xəbər verir ki, yenilənmiş qanuna əsasən, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar sahibkarlıq subyektlərinə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) müəyyən etdiyi qaydada investisiya müsabiqələri vasitəsilə icarəyə verəcək.

Həmin ərazilərdə əhalinin məskunlaşdığı kənd və qəsəbə ərazi vahidlərinin sərhədləri daxilində yaşayış məntəqələrinə yaxın kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) müəyyən etdiyi qaydada kənd və qəsəbə sakinlərinə (birlik və çoxillik əkinlərin aparılması üçün) güzəştli şərtlərdə icarəyə verəcək.

Fəzail Ağamalı ailəlikcə məhkəməyə verildi - krediti ödəmirlər

Sabiq deputat Fəzail Ağamalı və ailəsi məhkəməyə verilib. Buna səbəb kredit borcu ilə bağlıdır.

Bələ ki, "Agricola" şirkəti götürdüyü kredit borclarını vaxtında ödəməyib. Bu səbəblə "Aqrarkredit" QSC əsas borclu olan "Agricola" şirkətinə və onun zəminlərini məhkəməyə verib. Məlumatla görə, məhkəməyə verilənlər arasında keçmiş deputatdan başqa onun oğlanları Elçin, Yalçın, qızı hazırkı deputat Günay Ağamalı, nəvələri Samirə, Orxan və Kamran da var.

"Aqrarkredit" QSC-nin şikayətinə Bakı Kommersiya Məhkəməsinə hakim Ülker Həsənovanın sədrliyi ilə baxılacaq. Lent.az

kələrində (Norveç, İsveç, Danimarka) media plüralizmini və kiçik media qurumlarının davamlılığını təmin etmək üçün dövlət tərəfindən qrantlar və subsidiya mexanizmləri tətbiq olunur. Bu vəsaitlər əsasən regional və ya müstəqil mediaya yönəldilir.

Avropa İttifaqı ölkələrində ictimai yayımçılar (BBC, ZDF, France Televisions) dövlət büdcəsindən və ya xüsusi vergilərdən maliyyələşir. Bu modellərdə maliyyələşmə ilə redaksiya müstəqilliyi arasında ciddi balans saxlanılır.

ABŞ modelində isə əksər media qurumları reklam gəlirləri ilə maliyyələşir. Ticarət mediaya əsaslanan bu modeldə media şirkətləri sərbəst bazar qaydalarına uyğun fəaliyyət göstərir.

Xüsusilə inkişaf etmək üçün ölkələrdə beynəlxalq təşkilatlar (UNESCO, UNDP) və ya fondlar (Ford Foundation, Open Society Foundations) medianı maliyyələşdirir.

"The New York Times" (ABŞ) və "The Guardian" (Böyük Britaniya) rəqəmsal medianın inkişafı ilə birlikdə abunə və üzlük modelləri geniş yayılıb. Media qurumları oxuculardan ödəniş tələb edir və ya ianə kampaniyaları təşkil edir. ABŞ-ın "ProPublica" nəşrinə media müstəqilliyini qorumaq üçün küt-

ləvi maliyyələşmə kampaniyalarından istifadə olunur. Bu yanaşma şəffaflıq və ictimai dəstək üzərində qurulur.

Norveç, İsveç və Almaniya kimi ölkələrdə QHT-lər əsasən dövlət qrantları ilə maliyyələşir. Dövlət qrantları adətən sosial problemlərin həllinə, ətraf mühitin qorunmasına və insan hüquqlarına yönələn layihələr üçün ayrılır.

ABŞ-da dövlət subsidiyaları nisbətən məhduddur. QHT-lər daha çox özəl donordlardan və fondlardan maliyyə dəstəyi alır.

BMT, Dünya Bankı, Avropa İttifaqı və digər qurumlar inkişaf etməkdə olan ölkələrdə QHT-lərin layihələrinə maliyyə dəstəyi göstərir. QHT-lər bəzi ölkələrdə xidmətlər göstərməklə, məhsul satmaqla və ya tədbirlər təşkil etməklə öz gəlirlərini yaradır. Məsələn, mikrokredit proqramları, təlim xidmətləri, məsləhətçilik fəaliyyəti.

Üzlük əsaslı fəaliyyət göstərən QHT-lər (məsələn, Greenpeace) üzvlərindən muntəzəm ianələr alır.

Dünya təcrübəsi göstərir ki, balanslaşdırılmış maliyyələşmə modelləri həm media azadlığını, həm də vətəndaş cəmiyyətinin inkişafını təmin edə bilər.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Son illərdə ölkəmizdə kitab oxuma mədəniyyətini inkişaf etdirmək məqsədilə müxtəlif layihələr həyata keçirilib, sosial kampaniyalar təşkil olunub. Kitablarnın təbliği artıb, həm fiziki, həm də rəqəmsal platformalarda satış imkanları genişləndirilib. Ölkəmizdə kitab oxumağa maraq ümumi mənada çox yüksək olmasa da, bu sahədə müsbət dinamikanın olduğu müşahidə olunur. Xüsusilə gənc nəsillə arasında ədəbi əsərlərə və təhsilyönümlü kitablara maraq nəzərəcarpaq dərəcədə artıb. Buna baxmayaraq, mövcud problemlər bu inkişafa ciddi maneələr yaradır.

Bu problemlərin başında isə kitabların keyfiyyətli hazırlanması və nəşri ilə bağlı məsələlər dayanır. Təəssüf ki, müxtəlif nəşriyyatların istehsal etdiyi kitablar, xüsusilə tərcümə əsərləri ciddi qüsurlarla doludur. Azərbaycan ədəbi dili qaydalarının pozulması, redaktə və korrektə səhvləri, üslub uyğunsuzluğu kimi problemlər oxucuların gözündən yayınmır. Belə halların artması savadlı və həssas oxucuların kitablara olan inamını sarsıdır, onların keyfiyyətsiz kitablarnı oxumaqdan imtina etməsinə səbəb olur. Digər tərəfdən, yeni nəsillə oxucular bu cür yanlış istifadələri doğru qəbul edə bilər ki, bu da gələcəkdə ədəbi dilin saflaşdırılması və qorunması prosesini çətinləşdirir.

Nəşriyyatların məsuliyyətsizliyi bir sıra sualları gündəmə gətirir: bu sahəyə kim nəzarət etməlidir? Redaktə və korrektə prosesində peşəkarlığı təmin etmək üçün hansı mexanizmlər tətbiq olunmalıdır? Nə üçün bəzi nəşriyyatlar keyfiyyətsiz məhsulları bazara çıxarır və onların satışına icazə verilir?

Ekspertlər bildirirlər ki, nəşriyyat fəaliyyətləri üçün müəyyən standartlar müəyyənləşdirilməli və bu standartlara uyğunluq ciddi şəkildə yoxlanılmalıdır. Redaktə və tərcümə işlərinin peşəkar səviyyədə həyata keçirilməsi üçün təcrübəli mütəxəssislərin cəlb olunması vacibdir. Bundan əlavə, Azərbaycan ədəbi dilinin qorunması məqsədilə kitab nəşri sahəsində monitoring aparılmalı, dil və üslub qaydalarının pozulduğu hallarda nəşriyyatlara xəbərdarlıq edilməli və ya müvafiq cəza tədbirləri tətbiq olunmalıdır.

Oxucuların kitab seçiminə daha tələbkərləşməsi və keyfiyyətsiz məhsullara

Nəşriyyatlar ədəbi dil qaydalarını pozur - redaktə, üslub səhvləri...

Qulu Məhərrəmli: "Nəşriyyatlarla bağlı xüsusi nəzarət qurumuna ehtiyac yoxdur, çünki..."

Şahbaz Xuduoğlu: "İşləyən bir mexanizmi dayandırmaq darsa, ona daha da dəstək vermək lazımdır ki, ortaya keyfiyyətli məhsul çıxsın"

qarşı etirazlarını bildirməsi də vacibdir. Çünki kitab bazarındakı keyfiyyət problemi yalnız nəşriyyatların məsuliyyətsizliyi deyil, həm də cəmiyyətin bu məsələdəki passiv mövqeyi ilə əlaqədardır. Oxucu və nəşriyyat arasında sağlam bir əlaqə qurularsa, gələcəkdə həm daha keyfiyyətli kitablar hazırlanacaq, həm də Azərbaycan ədəbi dilinin qorunması təmin olunacaq.

Mövzu ilə bağlı publisist, filologiya elmləri doktoru, BDU-nun professoru Qulu Məhərrəmli "Yeni Müsavat"a danışdı: "Həqiqətən, son illərdə Azərbaycanda kitaba maraq çox artıb, yanaşma dəyişib. Çünki bir neçə dəfə təşkil olunan kitab sərgiləri, festivallar və sairə, bunların hamısının çox müsbət təsiri olub. Hesab edirəm ki, televiziya da bu işdə müəyyən qədər rol oynayır ki, kitab təbliği olunsun, oxunsun və insanlar özlərinin bədii zövqünü həm də kitab vasitəsilə formalaşıdırırlar. Amma tərcümə ilə bağlı deyilən məsələ, bəli, bu gün çox aktualdır. Bəzi nəşriyyatların buraxdığı tərcümə kitablarının keyfiyyəti o qədər də yüksək deyil. Çox təəssüf ki, Tərcümə Mərkəzinin fəaliyyəti dayandırıldı. Halbuki Tərcümə Mərkəzi-

nin buraxdığı kitablar çox peşəkar şəkildə tərcümə olunur, onların tərcüməçiləri xarici bədii ədəbiyyatı Azərbaycan dilində kifayət qədər peşəkar və bilir. Adam o cür kitabları oxuyanda zövq alır.

Lakin təsadüfi və yaxud hər hansı bir ehtiyacdən doğan tərcümələr də olur, bəzi nəşriyyatlar ağına-bozuna baxmadan onları buraxırlar. Bəzən elə olur ki, bir kitabda bir neçə tərcüməçinin pis mənada dəst-xəttini görürsən. Çünki fərqli intonasionalar, fərqli üslublar müşahidə olunur və bu da oxucunu istər-istəməz qıcıqlandırır".

Qulu Məhərrəmlinin fikrincə, bu məsələ ilə bağlı hansısa qurumun və yaxud nəzarətin yaranmasına ehtiyac yoxdur: "Sadəcə olaraq, yaxşı nəşir kitab çapına yaxşı tərcüməçilər cəlb edir, onlar da həmin kitabı peşəkar şəkildə tərcümə eləyirlər. Əgər yenidən tərcümənin keyfiyyətinə nəzarət üçün qurumlar yaratsaq, bunlar əks-nəticə verə bilər. Əlbəttə ki, müəyyən monitorinqlər aparıla bilər. Mədəniyyət naziri, Prezident yanında Dil Komissiyası və müxtəlif qeyri-hökumət təşkilatları monitorinqlər vasitəsilə müəyyən eləyə bilər-

peşəkar redaktorlarla, təcrübəli redaktorlar isə təcrübəli tərcüməçilərlə işləyirlər. Bu proses belə davam etməli və fasiləsiz olaraq inkişaf etdirilməlidir.

Tərcüməyə nəzarət məsələsinə gəldikdə isə vaxtilə Tərcümə Mərkəzi yarananda deyirdilər ki, "biz tərcüməyə nəzarət edəcəyik". Amma tərcüməyə nəzarət etmək nə deməkdir? Tərcüməyə necə nəzarət etmək olar? Bu yanaşma başdan-ayağa yanlışdır. Əgər tərcüməyə dəstək vermək istəyirlərsə, dəstək versinlər; maliyyə, resurs ayırsınlar. Amma tərcüməyə nəzarət adı altında heç bir fayda əldə olunmaz. Əksinə, bu cür yanaşmalar tərcümə prosesini çətinləşdirir.

□ **Xalida GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Dilimiz də inkişaf edir. Texnoloji tərəqqi nəticəsində yüzlərlə yeni söz yaranır və biz onları dilimizə gətirib qəbul etməliyik. Bu proses qaçılmazdır. Bəzən köhnə nəsillə yeni sözləri mətnlərdə görəndə narazılıq edir ki, bu sözlər niyə işlədilir. Amma bu sözləri biz yaratmışıq, onlar təbii olaraq yaranır və biz də onları qəbul etmək məcburiyyətindəyik. Bu yeni sözlərə qarşı qıcıq yaratmaq əvəzinə, onların mənasını anlamağa və düzgün istifadə etməyə çalışmaq lazımdır.

Bu mənada, işləyən bir mexanizmi dayandırmaq yox, ona daha çox dəstək vermək lazımdır ki, nəticədə ortaya keyfiyyətli məhsul çıxsın".

Ağdaşda at oğurları tutuldu

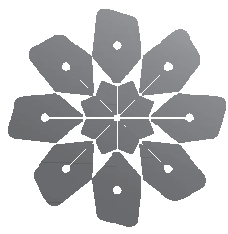

Ağdaşda 18 rəst at və 16 baş camış oğurlamaqda şübhəli bilinən şəxs saxlanılıb.

Bu barədə Musavat.com-a Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) mətbuat xidmətinin Şəki regional qrupundan məlumat verilib.

Bildirilib ki, zərərçəkənlər polisə müraciət edərək rayonun Qaradəyin kəndi ərazisindən 18 rəst at və 16 baş camışın naməlum şəxslər tərəfindən oğurlandığını bildiriblər:

"Polis əməkdaşları tərəfindən keçirilən tədbirlərlə cinayət əməllərini törətmiş, əvvəllər də analoji əmələ görə məhkum olunmuş 37 yaşlı Orxan İbrahimov və 26 yaşlı Tural Qasimov müəyyən olunaraq saxlanılıb. Araşdırmalarla məlum olub ki, onlar müxtəlif vaxtlarda oğurladıqları heyvanları Bərdə və İmişli rayonuna apararaq orada satıblar. Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, hər iki şəxs barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Araşdırmalar davam etdirilir".

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Azərbaycanda çoxuşaqlı ailələrin sayının azalması və təkuşaqlılığın artması narahatlıq doğuran tendensiyalardandır. Ailədə uşaqların sayının azalması ailənin reproduktiv və tərbiyə funksiyalarının müəyyən qədər pozulması ilə bağlıdır. Müasir dövrdə uşaq böyütmək, hərtərəfli təhsil vermək, gələcəyini təmin etmək çətinləşir. Belə olduqda əksər ailələr bir uşaqla kifayətlənir. Bu gün Azərbaycanda ailə strukturu uşaqların sayı baxımından tamamilə fərqlidir. Təkuşaqlı ailədə uşaq valideynlərin əzizlədiyi yeganə qayğı və diqqət obyektinə çevrilir, bu da çox hallarda uşağın müstəqillik və yetkinlik şüurunun formalaşmasının gecikməsinə səbəb olur. Müasir ailə modelində ailə quranların fərdi seçimi üstün meylə çevrilib. Ailə qurmaq və boşanmaqla bağlı seçimlər də fərdi verilir".

Uşaq və gənclər

YENİ ÜSAVAT
N 215 (8588) 28 noyabr 2024

ödənişlər kimi, 5-dən çox uşağı olan qadınların hər uşağına görə aylıq müavinət də 33 manatdan 55 manata çatdırılıb. Yeni ailədə 18 yaşına çatmamış 6 uşaq varsa, həmin ailəyə aylıq 330 manat, 7 uşaq varsa 385 manat verilir.

Rəqəmlər isə onu deməyə əsas verir ki, bugünkü Azərbaycan qadınlarının 57,3 faizi nəsilvermə qabiliyyətinə malikdir. Orta hesabla hər 10 qadın dünyaya 23 uşaq gətirir. Lakin bu faktları şərh edərkən nəzərə almaq vacibdir ki, bir çox anaların yalnız bir övladı var. Üstəlik, dünyaya uşaq gətirmək yaşında olan qadınların bir çoxu hələlik ana deyil. Buradan belə bir nəticə çıxır ki, Azərbaycanda üç və daha çox uşağı olan ailələr də

qarşı səbirli olub-olmaması uşağın ruhi sağlamlığı baxımından daha əhəmiyyətli yer tutur.

Ekspertlər isə hesab edir ki, hazırda ailələrdə uşaq sayının az olmasının əsas səbəblərindən biri boşanma hallarının çoxalmasıdır. Bu hal isə bir növ ailələrin siğortalılaşmamasından irəli gəlir. Elə olur ki, bəzi ailələr təsədüf nəticəsində qurulur. 15 gün tanıdığı biri ilə ailə qurmaq qərarına gələnlər var. Nəticədə evlilik daxilində problemlər yaranır və tərəflər boşanmağa qərar verirlər. Bu isə son nəticədə doğulan uşaqların sayına təsir göstərir. Əslində demografik təhlükə hər zaman gözlənilir. Əvvəllər Azərbaycanda çoxuşaqlı ailələrin sayı kifayət qə-

Bərdədə avtomat satmaq istəyən şəxs tutuldu

Bərdədə qanunsuz olaraq əldə etdiyi avtomat silahını satmaq istəyən şəxs saxlanılıb.

Bu barədə Musavat.com-a Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) mətbuat xidmətinin Bərdə regional qrupundan məlumat verilib.

Bərdə Rayon Polis Şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat zamanı İntiqam Bağirov saxlanılıb. Ondan "Kalaşnikov" markalı avtomat, 25 ədəd patron və patron darağı aşkarlanıb.

O, bir müddət əvvəl silahı taparaq sosial şəbəkələrdə təniş olduğu şəxsə 2000 manat müqabilində satarkən saxlanılıb. Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, məhkəmənin qərarı ilə barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Araşdırmalar davam etdirilir.

İki gün yağış yağacaq

Noyabrın 28-dən 29-u axşamədək bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Yarımadaın ayrı-ayrı yerlərində leysan xarakterli olacağı ehtimalı var.

Bu barədə Musavat.com-a Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, hazırda müşahidə olunan yağıntılı hava şəraitinin noyabrın 28-i axşamədək fasilələrlə davam edəcəyi, yağıntılı ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dağlıq və dağətəyi rayonlarda qar yağacağı gözlənilir.

Çaylarda sululuğun artacağı, bəzi dağ çaylarından, xüsusilə də Lənkəran-Astara bölgəsinin bəzi çaylarından qısamüddətli daşqın və sel keçəcəyi ehtimal olunur.

Ukraynada ailədəki birinci uşağa görə 1800, ikinci uşağa görə 3570, üçüncü və ondan sonrakı uşaqlara görə isə 7140 dollar birdəfəlik müavinət nəzərdə tutulub. Eyni zamanda birinci uşağa görə 12 ay, ikinciyə görə 24 ay və ya sonrakı uşaqlara görə isə dövlət 36 ay müddətində 714 dollar məbləğində müavinət ödəyir.

Belarusda isə birinci uşağa görə yaşayış minimumunun ən yüksək həddinin 5 misli, digər uşaqlara görə isə 7 misli qədər müavinət verilir. Qazaxıstanda birinci, ikinci və üçüncü uşağa görə 300 dollar, dördüncü uşağdan başlayaraq 515 dollar birdəfəlik müavinət verilir.

Avstriyada birinci uşağa 10 yaşına qədər ayda 130 avro, 19 yaşına qədər 153 avro,

ikinci uşağa görə müvafiq olaraq 144 və 165 avro, üçüncü uşağa görə 166 və 188 avro, dördüncü uşağa görə isə 181 və 203 avro müavinət alır. Uşaq ali məktəbə qəbul olunduğu halda, müavinət 27 yaşa qədər ödənilir.

İsrail dövləti birinci uşağa görə 325 dollar, əkilərə görə 1600 dollar birdəfəlik müavinət ödəyir. Əgər uşaqlar üçəm olsa, bu məbləğ 2500 dollara qədər artır. Hər uşağa görə isə ayda 180 dollar müavinət verilir. Boşanmış ailələrdə bu göstərici 725 dollar təşkil edir.

Polşada uşağın 18 yaşına qədər dövlət ailəyə 125 dollar pul verir. İsveçdə isə bu göstərici 345 dollar təşkil edir. Avstraliyada isə hər bir uşaq 18 yaşına qədər dövlətdən 540 dollar pul alır.

Azərbaycanda "cırtıdan ailələr" sürətlə artır

Dünyada çoxuşaqlı olmaq üstünlükdür, bizdə problem

Nəticələrdə eyni zamanda qeyd edilib ki, Azərbaycanda doğulan uşaqların cins nisbətinin pozulması, yəni qız uşaqlarının seleksiya abort edilməsi nəticəsində doğuş üzrə təbii cins balansının pozulması yönündə təəssüfedicə tendensiyada ölkəmiz "dünya 1-cisi" olmağa doğru gedir.

Azərbaycanda doğulan uşaqların sayının çoxalması, əhalinin maskulinizasiyası tendensiyasının dəyişməyəcəyi təqdirdə "demografik maskulinizasiya" kimi hadisə baş verə, həmin həddən sonra gender balansı düzəlsə belə nəticələrin aradan qaldırılması olduqca mürəkkəb ola bilər. Nəticədə genefondun dəyişməsi baş verə bilər. Ən optimist ssenariyə görə, 2050-ci ilə qədər mövcud vəziyyəti - cinslərarası balans dəyişmək mümkün olmayacaq.

Sovet dövründə "çoxu-

şaqlı ailə" məfumu 4-dən çox uşağı olan ailələrə şamil olunurdu. SSRİ-də "Qəhrəman ana" medalı da vardı ki, bu medal 10 və daha çox övladı olan qadınlar üçün 1944-cü ildə təsis edilmişdi. Məqsəd isə əhalinin sayının azalmasının, artımın aşağı düşməsinin qarşısını almaq idi. Bu gün ölkəmizdə 6 və daha çox uşağı olan ailələr çoxuşaqlı ailə hesab edilir. Prezident İlham Əliyevin 27 dekabr 2013-cü il tarixli "Beşdən çox uşağı olan qadınlara müavinətin məbləğinin müəyyən edilməsi haqqında" Fərmanına görə 2014-cü ilin əvvəlindən yeni sosial təminat növünün 5-dən çox uşağı olan qadınların 18 yaşına çatmamış hər bir uşağına görə aylıq sosial müavinətin verilməsinə başlanılıb. Prezident İlham Əliyevin 15 aprel 2019-cu il tarixli Fərmanı ilə aprelin 1-dən digər bir çox sosial

az deyil.

Əvvəl təkuşaqlı ailələr az idi, indi üçuşaqlı ailələr

Tək uşaq olmanın həm üstünlükləri, həm də mənfi cəhətləri mövcuddur. Mütəxəssislər hesab edir ki, tək uşaq bacı-qardaşları arasında olan yarış və qarşıdurma vəziyyətlərini yaşaya bilmədiyi üçün akademik olaraq daha müvəffəqiyyətli ola bilər. Ancaq tək uşaq yetkinlikdən əvvəlki dövrdə ailələrinə qarşı bəzi mövzularda birlikdə mübarizə verə biləcəkləri bacı-qardaş əməkliyini hiss edə bilər. Lakin ümumilikdə, tək uşaq bacı-qardaşı olan uşaqlara nisbətən çox da fərqli deyil. Əslində uşağın tək uşaq olmasından çox, necə böyüdüldüyü əhəmiyyətlidir. Bir bacı və ya qardaşın olmasından çox, ananın böyütmə təcürbəsi, uşağın qəbul etməsi, rədd etməsi, sözsəz qulaq asması və ya asması və ona

dər idi. Azuşaqlı ailələr demək olar ki, tək-tük idi. İndi isə bu əksinədir. Ailələr bir, ən yaxşı halda iki uşaqla kifayətlənirlər. Artıq üçuşaqlı ailələri çoxuşaqlı ailə kimi qəbul edirik. Bu mənada demografik risklər mövcuddur. Problemin həlli üçün ailə modelinin üzərində işləmək lazımdır. Ailə davamlı olmalıdır ki, dünyaya gələn uşaqlar da bir növ siğortalılaşmış olsun. Doğulan uşaqların sayının azalmasının digər bir səbəbi isə sosial rifahla bağlıdır. Ailələrin sosial təminatı nə qədər güclü olarsa, çoxuşaqlı ailələrin sayı bir o qədər artar.

Ailəsində çox uşağı olanlar üçün ən sərfəli şərtlər Fransadadır. Burada hətta uşaq dünyaya gəlməmiş anası doğulacaq övladına görə müavinət alır. Belə ki, birinci hamiləliyin 5-ci ayından uşağın 3 aylığına qədər 109 avro, ikinci uşağının doğulmağını gözləyən anaya 130 avro müavinət verilir. Əgər ailədə üçüncü uşağın doğulması gözlənilirsə, onda hamiləliyin dördüncü ayından uşağın 3 yaşına qədər ailə dövlətdən hər ay 975 avro pul alır. Əgər uşaqların sayı altıdan çoxdursa, onların hər birinə görə dövlət ailəyə əlavə 870 avro ödəyir.

Rusiyada bir uşaq üçün aylıq müavinət 400 dollardan artıqdır. Hər bir uşaq 18 yaşına qədər bu pulu ala bilər. Ailədə uşaqların sayı artdıqca bu pulun da həcmi də artır. Bundan əlavə, 3-cü uşağdan sonra ailəyə ev və sair daşınmaz əmlak da verilir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

MUSAVAT

Son səhifə

N 215 (8588) 28 noyabr 2024

Dəri gəncliyinin sirləri: qırıqlara qarşı 8 əsas məhsul

Qırıqların yaranması bir çox qadını narahat edən qaçılmaz yaşlanma prosesi-dır. Ancaq gəncliyin sirri yalnız bahalı kosmetik vasitələrdə deyil, həm də düzgün qidalanmada gizlənir. Bu barədə məşhur amerikalı qidalanma eksperti Erik Berq danışır. Mütəxəssisin sözlərinə görə, 40 yaşına qədər insan bədənindəki birləşdirici toxumada olan kollagenin təxminən dördəbiri itir.

"Orqanizm kollageni qida ilə qəbul edilən amin turşularından istehsal edir, lakin bu qabiliyyət 20 yaşdan sonra tədricən azalır. Buna görə də müəyyən qidalanma rejiminə riayət etmək vacibdir", - deyir Erik Berq bildirir.

Ekspert qırıqlarla mübarizədə və dərinin gözəlliyini qorumaqda kömək edən məhsulların siyahısını təqdim edib. O, ilk növbədə kollagenin emalə gəlməsi üçün "C" vitamininin əhəmiyyətini vurğulayıb. Bunun üçün kələm turşusu vitamin zənginliyinə görə ən uyğun qida hesab edilir.

"Qaraciyər, yumurta sarısı və kərə yağı kollagenin istehsalı, qığırdaqların, bağların və vətərlərin sağlamlığını qorumaq üçün vacib olan "K2" vitamininin əsas mənbələridir. Sink və mis isə dərinin elastikliyi qorumağa və yaraların sağlamlığını sürətləndirməyə kömək edən gənclik minerallarıdır". Həkimin sözlərinə görə, sink tərkibi baxımından dəyərli ilbizləri, qırmızı ət və qaraciyər öndə gedir.

"Nəhayət, dəri gözəlliyi və sağlamlığının açarı zülal-dır. Bu baxımdan mal ətə xüsusi tövsiyə olunur", - deyir ekspert əlavə edib.

ABŞ-da 118 kiloqramlıq qadın 48 kq arıqlayaraq gözəllik kraliçası oldu

Hindistanəsilli ABŞ sakini sağlamlığı ilə bağlı narahatlıqdan 48 kq arıqlayaraq gözəllik kraliçası olub. 39 yaşlı qadın öz hekayəsini "The Times of India"ya danışır. Vaşinqton ştatının Sietl şəhərində yaşayan Çandni Sinqh biznesdə uğurlu karyera qurub və ayaqqabı istehsalı şirkəti yaradıb. Lakin qeyri-səlam qidalanma səbəbindən həmişə çox kök olub. 172 sm boyu olan qadının çəkisi 118 kq-a çatıb. Qadın doğuşdan sonra sağlamlığından ciddi narahat olduqdan sonra arıqlamağa qərar verib.

Qadın zərərli qidalardan imtina edərək ənənəvi hind mətbəxi yeməklərini hazırlamağa başlayıb. O, düyü, roti çörəyi, panir

pendiri və toyuq kari yeyib. Bununla yanaşı, Sinqh davamlı kalori defisitini saxlamaq üçün porsiyə ölçülərini nəzarətdə saxlayıb. O, zərərli qidaları dadlı və faydalı alternativlərlə əvəz etmək üçün bu məhsulları seçib.

Bundan əlavə, Sinqh həftədə üç-dörd dəfə idmanla məşğul olmağa başlayıb. O, yeriməyi və yüngül qaçışı idman zalında güc məşqləri ilə birləşdirib.

Qidalanma rejiminin dəyişdirilməsi və ciddi məşqlər sayəsində Sinqh 118 kq-dan 70 kq-a qədər arıqlayıb və bir çox sağlamlıq problemlərindən xilas olub. Üstəlik, özünə o qədər inamlı olub ki, "Mrs. Grand International USA 2024" evli qadınlar üçün gözəllik müsabiqəsində iştirak edib və qalib gəlib.

Kişinin impotent olması yerisindən bilinir

Yerişərkən atdığı addımdan kişilərdə erektil dis-funksiya problemi olub-olmayacağını təxmin etmək olar. Yaponiya Hirosaki universitetinin uroloji alimləri kişi yeriyişi ilə erektil funksiya arasında əlaqəni araşdırıb. 324 könüllü üzərində aparılan təcrübə göstərmiş ki, addımları arasındakı məsafə minimal olan kişilərdə impotensiya riski iri addımlılardan 40% çoxdur. Tədqiqatın müəllifləri bunu onunla izah ediblər ki, zəif və kiçik addım kişidə çanaq əzələsinin zəifliyindən qaynaqlana bilər. Çanaq dibi zəif olan insanlarda cinsiyyət orqanlarının qanla təchizatı da zəifdir. Ona görə onlarda erkən erektil dis-funksiya olma riski yüksəkdir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Kiçik ada-dövləti Nauru əhalisinin 95%-i artıq çəkiyə malikdir. Bəs görəsən, bunun səbəbi nədir? Əslində elə ciddi bir səbəb yoxdur. Onlar, sadəcə, çox yeyir və az hərəkət edirlər.
- * Maldiv daha çox balıqçılıqla məşğul olmağı se-vənələr üçün ideal məkandır.
- * Niqabı (üz örtüyü) qadağan etmiş ölkələr bunlardır: Fransa, İsveçrə, Niderland, Çin, Belçika, Avstriya, Bolqarıstan.
- * Rusiyanın meşələrinin 25%-i ölkənin Sibir ərazisində yerləşir. Bu meşə ABŞ-ın kontinental hissəsindən çox səhni əhatə edir. Məhz bu, Rusiyanı dünyanın karbon qazını oksigenə çevirən ən böyük ölkəsi edir.
- * Monqolustan insanların ən az məskunlaşdığı yerdir. Burada əhalinin sıxlığı 1.5 kvadratkilometrə 4 nəfərdir.
- * Qatırla gəzməyi xoşlayanlar Londona gedə bilərlər. Orada çox səliqəli və intizamlı 270 stansiya mövcuddur.
- * Hazırda dünyada ən çox xarici borcu olan ölkə ABŞ-dır (31 trilyon dollar).
- * Şosedə müxtəlif maneərlər etmək istəyənlər Almaniyaya üz tuta bilərlər. Orada yollarda məhdudiyyətlər yoxdur.

Yeməkləri folqaya bükmək təhlükəlidir - ekspertdən xəbərdarlıq

Bir çox insanlar qidadan qalanları alüminium folqaya bükərək saxlamağa öyrəşiblər. Lakin bu saxlama üsulu sağlamlıq üçün ciddi risklər yarada bilər.

Bu barədə ABŞ-dan olan biokimyəçi və qida təhlükəsizliyi eksperti Zakari Kartrayt xəbərdarlıq edib. Onun sözlərinə görə, folqa, hermetik qablardan fərqli olaraq, təhlükəli bakteriyaların çoxalmasının qarşısını almaq üçün lazım olan hermetikliyi təmin etmir. "Qapaqları olan hermetik qablar, qidanın oksigenlə təması məhdudlaşdırmaq üçün nəzərdə tutulub. Oksigen "S. aureus" (stafilokok) və "Bacillus cereus", "Clostridium botulinum" və "Listeria monocytogenes" daxil olmaqla əksər təhlükəli patogenlərin çoxalması üçün vacibdir. Bu mikroorqanizmlər qida zəhərlənməsi simptomlarını - qızdırma, qusma, qarın ağrısı və ishalı yaradan toksinlər istehsal edir. "Clostridium botulinum" və "Listeria monocytogenes" ən təhlükəlisidir, çünki onların bioloji mənşəli zəhəri tənəffüs əzələlərinin iflicini və listeriozu (limfoid toxuma və sinir sisteminin zədələnməsi ilə xarakterizə olunan yoluxucu xəstəlik) törədə bilər", - deyir ekspert izah edib.

Kartraytın sözlərinə görə, plastik qablar və yapışqan qida plyonkasından fərqli olaraq, folqa qida məhsulunu xarici mühitdən təcrid edə bilmir. "Bundan əlavə, onun hazırlandığı alüminium, turş və duzlu məhsullarla reaksiyaya girir və qida qalıqlarına, məsələn, acı tomat sousuna keçir. Orqanizmə alüminiumun tez-tez daxil olması neyrotoksik inkişaf pozğunluqları, həmçinin böyrək, qaraciyər və sümüklərin zədələnməsi ilə əlaqələndirilir", - deyir ekspert sözlərini yekunlaşdırıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500